
Kadınların Ekonomik Olarak Güçlendirilmesi ve İklim Değişikliği

WOW Targeted Guidance 3 Primer'da Bir Güncelleme

Deborah Livingstone ve Olivia Jenkins

Haziran 2023

Sorgu Sorusu:

1. Nisan 2021'den bu yana, politika ve kurumsal yapılanmalar, finansman, iklim eylemi ve toplumsal cinsiyet/kadınların ekonomik güçlendirilmesi ve iklim değişikliği konusundaki son kanıtlar ?

2. Bu değişikliklerin kadınların ekonomik güçlenme sonuçları üzerindeki etkisi ne olmuştur? Toplumsal cinsiyete özgü kısıtlamaların ve engellerin ele alınması; insana yakışır işlere erişim ve işle ilgili kararlar üzerinde kontrol; ekonomik varlıklara erişim ve bunlar kontrol ile ilgili değişiklikleri ana hatlarıyla belirtin.

3. İklim eyleminde kadınların ekonomik olarak daha fazla ve daha iyi güçlendirilmesini sağlamak için FCDO'ya ve diğer Birleşik Krallık hükümet departmanlarına bazı tavsiyeleriniz nelerdir?

Yazarlar ve kurumsal bağlantılar: Deborah Livingstone, Bağımsız ve Olivia Jenkins, Social Development Direct

"Bu belge Birleşik Krallık hükümeti tarafından Birleşik Krallık yardımı ile finanse edilen bir projenin çıktısıdır. Bununla birlikte, ifade edilen görüşler ve içerdiği bilgiler, bu tür görüşler veya bilgiler veya bunlara güvenilmesi konusunda hiçbir sorumluluk kabul etmeyen Birleşik Krallık hükümetine ait olmayabilir veya Birleşik Krallık hükümeti tarafından onaylanmayabilir."

Bu yayın sadece ilgi alanına giren konularda genel rehberlik amacıyla hazırlanmış olup, profesyonel tavsiye niteliği taşımamaktadır. Bu yayında yer alan bilgiler, özel profesyonel tavsiye alınmadan uygulanmamalıdır. Bu yayında yer alan bilgilerin doğruluğu veya eksiksizliği konusunda hiçbir beyan veya garanti (açık veya zımni) verilmemektedir ve yasaların izin verdiği ölçüde, bu belgenin hazırlanmasında yer alan hiçbir kuruluş veya kişi, bu yayında yer bilgilere dayanarak hareket eden veya hareket etmekten kaçınan herhangi bir kişinin sonuçları veya buna dayalı herhangi bir karar için herhangi bir yükümlülük, sorumluluk veya özen yükümlülüğü kabul etmez veya üstlenmez."

İçindekiler tablosu

Kısaltmalar	4
Yönetici Özeti	5
1. Giriş	9
1.1. Güncellemenin arka planı ve amacı	9
1.2. Temel sorular, metodoloji, hedef kitle ve rapor yapısı	9
2. Nisan 2021'den bu yana neler değişti?	10
2.1 Toplumsal cinsiyet ve kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesine ilişkin küresel bağlam ..	10
2.2 Bilim	11
2.3 Toplumsal cinsiyet eşitliği ve iklim değişikliği	11
2.3 Politika çerçeveleri, kurumlar ve finansman.....	11
2.5 COP 26'dan bu yana İklim Eylemi	12
3. Kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi üzerindeki etkiler	15
3.1 İnsana yakışır işe erişim ve işle ilgili kararlar üzerinde kontrol	15
Vaka Çalışması 1: Gana'nın Ulusal Yeşil İş Stratejisi (2021 - 2025)	16
Örnek Çalışma 2: Shea yağı pazarı.....	16
3.2 Ekonomik varlıklara erişim ve bunlar üzerinde kontrol	17
Vaka Çalışması 3: Yerli halkın arazi haklarının korunması.	17
Örnek Çalışma 4: Kadın Hava Durumu Saati.....	18
3.3 Cinsiyete özgü kısıtlamaların ve engellerin ele alınması	18
Vaka Çalışması 5: İş dünyasında kadın liderliği	19
Vaka Çalışması 6: İklim değişikliği ve GBV	20
3.4 Veri, kanıt ve analiz.....	20
Vaka Çalışması 7: Veri Feminizmi	21
4. Tavsiyeler	22
4.1 FCDO, diğer Birleşik Krallık devlet daireleri ve iş dünyası için tavsiyeler	22
4.2 Kadınların ekonomik güçlenmesini ve iklim değişikliğini destekleyen araçlar ve faaliyet örnekleri değişim eylemi	23
Referanslar	28
Ek 1: BAE'nin COP28 için dört öncelikli alanı.....	35
Ek 2: İklim değişikliği kadınların ekonomik güçlenmesini artırmaya yönelik özgün fırsatlareyleminde ..	36

Kısaltmalar

COP	Taraflar Konferansı
CSA	İklim-akıllı tarım
ESG	Çevre, Sosyal ve Yönetişim
FCDO	Dışişleri, Milletler Topluluğu ve Kalkınma Ofisi
GAP	Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı
SERA GAZI	Sera Gazı
GBV	Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet
GBV AoR	Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Sorumluluk Alanı
IKS	Yerli bilgi sistemleri
IPCC	Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli
LGBTQI	Lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel, queer veya sorgulayan ve interseks
LMIC'ler	Düşük ve Orta Gelirli Ülkeler
LWPG	Lima Toplumsal Cinsiyet Çalışma Programı
NAP	Ulusal Uyum Planı
NCQG	Yeni Kolektif Sayısallaştırılmış Hedef
NDC	Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılar
PES	Ekosistem Hizmetleri için Ödemeler
TG	Hedefe Yönelik Rehberlik
BAE	Birleşik Arap Emirlikleri
BMİDÇS	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
WEE	Kadınların Ekonomik Olarak Güçlendirilmesi
WOW	Kadınlar için İş ve Fırsatlar

Yönetici Özeti

Kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi ve iklim değişikliğine ilişkin yeni kanıtlar, bu rehberde sunulan eylem fırsatlarını güçlendirmekte ve toplumsal cinsiyete duyarlı politika ve toplumsal cinsiyete uygun finansman ile programlamaya öncelik verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu rapor yeni kanıtları özetlemekte ve politika ve finansman konusunda yeni eylemler ekleyen ve politika ve programlamaya entegre edilebilecek ve Birleşik Krallık hükümeti ve iş dünyasının eylemlerini destekleyebilecek yeni örnekler ve araçlar sağlayan revize edilmiş bir eylem çerçevesi (bkz. Şekil 1) sunmaktadır (bkz. Tablo 1).

Küresel bağlam, iklim değişikliği eyleminde kadınların ekonomik olarak daha fazla ve daha iyi güçlendirilmesi için artan zorluklar sunmaktadır. Son yıllarda kadınların, LGBTQI+ bireylerin ve mültecilerin haklarında küresel ölçekte giderek artan bir gerileme görülmektedir (Ahmed 2020, Amnesty International 2022, FCDO 2023, Saldinger 2022). COVID-19 salgını, sağlık ve bakım ihtiyaçları üzerinde toplumsal cinsiyete dayalı doğrudan ve dolaylı kalıcı etkilere, insanların çalışamaması nedeniyle ekonomik şoklara, kadına yönelik şiddette artışa ve okulların kapanması nedeniyle eğitim üzerinde olumsuz etkilere yol açmıştır (Jenkins ve Hearle 2023, UN Women ve Unstereotype 2022, UN Women 2022). Hayat pahalılığı krizi, çoğu bölgede sıklaşılan mali koşullar, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve COVID-19 salgınının devam eden ekonomik etkileri, küresel ekonomik yavaşlamaya ve yüksek küresel enflasyona katkıda bulunmuş ve bu durum kadınlar ve kız çocukları üzerinde orantısız bir şekilde olumsuz etki yaratmıştır (IMF 2022, Rafiq 2022, WEF 2022b).

Herkes için yaşanabilir ve sürdürülebilir bir gelecek sağlamak için hızla kapanan bir fırsat penceresi vardır ve mevcut planlar ve iklim finansmanı akışları yeterli değildir (IPCC 2023). Kanıtlar, iklim değişikliğine karşı kırılganlığın cinsiyet, etnik köken ve düşük gelirle bağlantılı eşitsizlik ve marjinalleşme ile daha da kötüleştiğini göstermeye devam etmektedir. Aynı zamanda, toplumsal cinsiyet eşitliği ve iklim değişikliği alanındaki ilerlemenin ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olduğu ve kadınların iklim değişikliğine verilen tepkilerde kilit değişim yapımcılar olarak giderek daha fazla kabul gördüğü giderek daha fazla kabul görmektedir (Altunbaş vd. 2021, Deininger vd. 2023, Gambacorta vd. 2022, Erman vd., 2021).

Kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi ve iklim değişikliği politikası, finansmanı ve programlaması bu bağlamda gelişmektedir. Kasım 2022'de Sharm El-Sheikh, Mısır'da gerçekleşen COP27, iklim politikalarının oluşturulmasında çeşitlilik ve kapsayıcılık konusunda karışık sonuçlar verirken, Lima Toplumsal Cinsiyet Çalışma Programı ve Toplumsal Cinsiyet Eylem Planının toplumsal cinsiyet hususlarının entegre edilmesinde ilerleme sağladığına dair kanıtlar ortaya çıkmıştır (CDKN 2022, NAP Global Network 2022, UNFCCC 2022). İklim finansmanı, finansman hedeflerinin nasıl hesaplandığı, toplumsal cinsiyet ve adalet merceklerinin entegrasyonu ve çok taraflı kurumların reformu açısından gelişmektedir. Bir Küresel Durum Değerlendirmesi şu anda ülkelerin Paris Anlaşması'nın hedeflerine ulaşmak için kaydettikleri toplu ilerlemeyi değerlendirmektedir.

İklim değişikliği eylemleri, 30 Kasım 2023 - 12 Aralık 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilecek olan COP28 öncesi öncelikler olarak ortaya çıkan adil geçiş, karbonsuzlaştırma ve yenilenebilir enerji, tarım, sağlık ve acil durum uyarı sistemleri ile eş zamanlı olarak gelişmektedir. Net Sıfır taahhütleri 2021'den bu yana artmıştır (Kabine Ofisi 2022), ancak birçoğu güvenilir eylemden yoksundur ve karbon piyasaları ile çevre, sosyal ve yönetim (ESG) raporlaması ve yatırımı da genişlemiştir (Chestney 2022, McKinsey 2021, PwC 2022, UNEP 2022). Özellikle toprak ve çevre savunucuları için ciddi riskler taşıyan iklim aktivizmi artmaktadır (Global Witness 2022). İklim davaları, hükümetler tarafından ve fosil yakıt şirketleri ve kurumsal aktörlere karşı verilen iklim taahhütlerini uygulamak veya geliştirmek için güçlü bir araç olarak ortaya çıkmaktadır (Setzer ve Higham 2022). Bakım sektörüne yapılan yatırımın, örneğin inşaata yapılan aynı yatırıma kıyasla daha az sera gazı emisyonu üretebileceğine ve daha fazla istihdam yaratabileceğine dair kanıtlara rağmen, bakım ekonomisine gereken önem verilmemektedir (Diski 2022).

Son kanıtlar, kadınların ekonomik olarak başarılı olmaları ve ilerlemeleri, refahlarını ve toplumdaki konumlarını iyileştirmek için ekonomik kararlar alma ve bu kararlara göre hareket etme gücüne sahip olmaları gerektiğini göstermektedir:

İnsana yakışır işlere erişim ve işle ilgili kararlar üzerinde kontrol: Kadınlar hala en düşük ücretli ve kayıt dışı işlerde aşırı temsil edilmektedir ve politika müdahaleleri olmadan yeşil işlere sahip olma olasılıkları daha düşüktür (OECD 2023, WEF 2022). Bunlar arasında kadınların halihazırda çalıştıkları sektörlerde (örneğin tarım ve ormancılık) yeşil işler için yeniden vasıflandırılması ve vasıflandırılması, erkek egemen yeşil sektörlerde (örneğin inşaat, enerji ve ulaşım) kadın ağlarının beslenmesi, kadınların daha iyi çalışma koşullarına sahip daha yüksek ücretli işlere girmelerini kolaylaştırmak için kadınların kayıtlı ekonomiye geçişinin desteklenmesi (örneğin kadınları kooperatiflerde örgütleyerek) yer almaktadır (CARE International 2022, UN Women ve AfDB 2023). Kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi, yeşil işler kavramının bakım ve sosyal işler gibi sürdürülebilir çalışma biçimlerini içerecek şekilde genişletilmesiyle de desteklenecektir.

Kadın çalışanların yeşil ekonomiye katılabilmeleri için, kadınların ekonomik olarak güçlenmesini engelleyen sosyal normlara meydan okuyan eğitim ve beceri geliştirmeye hala ihtiyaç vardır (OECD 2023, UN Women 2020). Kadın yenilikçiler ve girişimciler, iklim finansmanı için kullanılmayan bir pazar potansiyelini temsil etmektedir (2X Challenge 2023). Kadın iklim girişimcilerini desteklemek için tedarik reformları, kamu ihalelerine erişim için kapasite oluşturma, kadın iklim girişimcilerini yatırımcılarla buluşturma, iş koçluğu ve akranlar arası öğrenme ve kuluçka programları gibi programatik müdahaleler de kullanılabilir (UN Women ve AfDB 2021). Kadın işçilerin şiddet, sömürü ve tacizden korunmasını sağlama ihtiyacı giderek daha fazla kabul görmektedir (van Daalen ve ark. 2022), ancak yeşil işlerle ilgili kanıtlarda bir boşluk vardır.

Ekonomik varlıklara erişim ve bunlar üzerinde kontrol: Kadınların arazi mülkiyeti, kontrolü ve yönetiminin son yıllarda nasıl değiştiğine dair veri azdır (Jenkins ve Hearle 2023) ancak yeni kanıtlar, ülkelerin %50'sinde kadınların arazi haklarına yönelik yasal korumaların düşük kaldığını (yasal çerçevedeki altı vekilden ikisinin varlığıyla ölçülmüştür) göstermektedir (FAO 2023). Yerli haklarının ve arazi kullanımının güvence altına alınmasının çevreyi korumanın etkili bir yolu olduğuna dair başka kanıtlar da ortaya çıkmıştır (FAO ve FILAC 2021). Yerli kadınların artık daha güvenli arazi kullanım hakkına veya arazi yönetiminde karar alma gücüne sahip olup olmadıklarını gösteren çok az kanıt mevcuttur. Bununla birlikte, gri literatürde, yerli kadınların kilit değişim ajanları olarak giderek daha fazla tanındığı görülmektedir (OHCHR 2022).

Tarımda çalışan kadınların tarımsal girdilere ve teknolojilere erişimi erkeklere göre hala önemli ölçüde daha azdır ve kadınların dijital varlıklara erişiminde çok az ilerleme kaydedilmiştir (FAO 2023). Nakit transferleri ve bayındırlık programları da dahil olmak üzere sosyal koruma programlarına iklim adaptasyonunun entegre edilmesi, özellikle temel hizmetler ve altyapı ile desteklendiğinde iklim değişikliğine karşı dayanıklılığı artırmaktadır (IPCC 2023). Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ele almak için iklime dayanıklılık hedeflerini entegre eden sosyal koruma programlarına ilişkin araştırmalar henüz başlangıç aşamasındadır (Nesbitt-Ahmed 2023).

Cinsiyete özgü kısıtlamaların ve engellerin ele alınması: Kadınların iklim politikasına katılımına ve liderliğine yönelik kanıtlara ve daha fazla politika taahhüdüne rağmen, bu durum kadınların iklim süreçlerine katılımında veya liderliğinde önemli artışlarla eşleşmemiştir (WEDO 2022). Bununla birlikte, iş dünyasında, kadınların liderliğinin iklim inovasyonunu güçlendirdiğine ve iklim sonuçlarını iyileştirdiğine dair kanıtlar güçlüdür ve artmaktadır (Altunbaş ve ark. 2021, Kreuzer ve Priberny 2022, (Rjiba ve Thavaharan 2022, Gambacorta ve ark. 2022). Özellikle kadın örgütlerinin katılımına ilişkin yeni kanıtlar bulunamamıştır. Etkili iklim değişikliği eylemlerinin tasarlanmasında yerel bilginin önemine ilişkin kanıtlar giderek artmaktadır (Mbah vd. 2021, Brondizio vd. 2021). Yerli topluluklarla işbirliği ve bilginin ortak üretimi, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımına ve çeşitli yerel ekonomilere yönelik ekonomik geçişleri destekleyebilir ve potansiyel olarak şiddet ve çatışmayı azaltabilir (Mbah ve ark. 2021).

Sivil özgürlükler, sivil topluma katılım ve siyasi tartışmalara katılım da dahil olmak üzere kadınların siyasi olarak güçlendirilmesinin iklim değişikliğine karşı kırılganlığı azalttığı gösterilmiştir (Asongu vd. 2022). Kesişen kimlikler kadınların iklim değişikliğine uyum sürecine katılımını şekillendirmektedir

kast, din ve sosyo-ekonomik statüye dayalı kimliklerin farklı kadınların deneyimlerini etkilediği programlardır (Ranjitkar ve Haukanes 2022). Sosyal normlar, güç dinamikleri ve toplumsal cinsiyete dayalı kurallar, iklim ve eşitsizlik krizlerini tetikleyen ve bakım ekonomisini göz ardı eden bir ekonomik sistemde somutlaşmaktadır (Arora-Jonsson ve diğerleri 2022, Women's Budget Group ve Women's Environmental Network 2022). Kadınların ekonomik olarak güçlenmesinin önündeki toplumsal cinsiyete yasal engellerin kaldırılması, toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik eden ve kadınların ekonomiye katılımını artırmaya yönelik yasal reformlarla tamamlanabilir.

Veri, kanıt ve analiz: Kanıtlar, iklim değişikliğinin cinsiyete göre etkilerini göstermeye devam etmektedir (Deininger ve ark. 2023). Toplumsal cinsiyet verilerinin, toplumsal cinsiyete duyarlı iklim adaptasyonunu ve direncini güçlendirmek, kayıp ve zararı azaltmak ve telafi etmek ve ülkelerin iklim hedefleri ve stratejilerindeki ilerlemesini sağlamak için önemli bir araç olduğu giderek daha fazla kabul görmektedir (Data 2x, IISD ve WEDO 2022). Ancak, iklim değişikliği politikalarında karar alıcıların mevcut veri ve araçlara öncelik verdiğine veya bunları en iyi şekilde kullandığına dair kanıtlar sınırlıdır.

KADINLARIN EKONOMİK OLARAK GÜÇLENDİRİLMESİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ: EYLEM İÇİN BİR ÇERÇEVE

KANITLAR			POLİTİKA			FİNANS		
Bağlamı daha iyi anlamak için toplumsal cinsiyet verilerini, kanıtlarını ve analizlerini kullanın, keşişimsellik ve güç dinamikleri ve daha iyi iklim değişikliği müdahaleleri tasarlamak			Kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesini ve adil geçişi iklim politikası ve eyleminin merkezine yerleştiren Lima Toplumsal Cinsiyet Çalışma Programı ve Toplumsal Cinsiyet Eylem Planının profilini yükselterek ve tam olarak uygulayarak toplumsal cinsiyete duyarlı politika ve programlamanın sağlanması			Toplumsal cinsiyet açısından akıllı ve adil mevcut iklim fonları, yeni girişimler ve çok taraflı kalkınma bankaları ve uluslararası finans kuruluşlarının reformu yoluyla iklim finansmanı		
PROGRAMLAMA								
Cinsiyete özgü kısıtlamaları ve kolaylaştırıcıları ele alın			İnsana yakışır işe erişim ve işle ilgili kararlar üzerinde kontrol			Ekonomik varlıklara erişim ve bunlar üzerinde kontrol		
İklim süreçlerinde ve iş dünyasında kadınların liderliğini teşvik etmek	Etkileşim iklim süreçlerinde kadın örgütleri, özellikle de yerli kadınlar	WEE ve iklim direncinin önünde engel oluşturan kuralları değiştirin ve sosyal normlara meydan okuyun	Kadınların yeşil sektörlerde ve net sıfıra geçişte insana yakışır işlere sahip olmalarının sağlanması	Yeşil ekonomide kadın çalışanlar için eğitim ve becerilerin geliştirilmesi	Yeşil ekonomide ve net sıfıra geçişte kadın yenilikçileri ve girişimcileri desteklemek	Kadınların doğal ve toplumsal varlıklara erişiminin ve bu varlıklar üzerinde kontrol sahibi olmasının sağlanması	Kadınların dijital teknolojiye erişiminin ve bu teknoloji üzerinde kontrol sahibi olmasının sağlanması	Kadınların iklim şoklarına karşı dayanıklılığını artırmak

Şekil 1 Kadınların Ekonomik Olarak Güçlendirilmesi ve İklim Değişikliği: Eylem için Bir Çerçeve

1. Giriş

1.1. Güncellemenin arka planı ve amacı

WOW Yardım Masası Nisan 2021'de [Kadınların Ekonomik Güçlendirilmesi ve İklim Değişikliği'ni](#) yayınladı: [A Primer'i \(TG3\) yayınlamıştır](#). Amacı, Birleşik Krallık hükümetinin iklim değişikliğinin kadınlar ve erkekler üzerindeki farklı etkilerini daha iyi anlamasına yardımcı olmak ve kadınların iklim eylemine dahil edilmesini desteklemektir. Astar, kadınların ekonomik güçlenmesi ve iklim değişikliğinin nasıl kesildiği, özellikle iklim eyleminin kadınların ekonomik güçlenmesini nasıl destekleyebileceği ve kadınların ekonomik güçlenmesinin iklim ve çevre sonuçlarına nasıl katkıda bulunabileceği hakkında en son düşünceleri sağlamıştır.

Bu raporda, primerin yayınlanmasından bu yana kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi ve iklim değişikliği konularında kaydedilen ilerlemeler gözden geçirilmektedir. İklim bilimi ve politikası gelişmeye devam ettiği gibi, bunun kadınların ekonomik güçlenmesiyle nasıl ilişkili olduğuna kanıtlar da gelişmeye devam etmiştir. Rapor, COP28'e kadar olan süreç de dahil olmak üzere, Birleşik Krallık hükümeti ve iş dünyası tarafından iklim eyleminde kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesine yönelik dönüştürücü sonuçları desteklemek için kullanılacaktır. COP28-30 Kasım - 12 Aralık 2023 tarihleri arasında Dubai'de düzenlenecektir.

1.2. Temel sorular, metodoloji, hedef kitle ve rapor yapısı

Bu rapor aşağıdaki sorulara cevap vermeyi amaçlamaktadır:

1. Nisan 2021'den bu yana politika ve kurumsal yapılar, finansman, iklim eylemi ve toplumsal cinsiyet/kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi ve iklim değişikliğine ilişkin en son kanıtlar nasıl değişti?
2. Bu değişikliklerin kadınların ekonomik güçlenme sonuçları üzerindeki etkisi ne olmuştur? Toplumsal cinsiyete özgü kısıtlama ve engellerin ele alınmasında; insana yakışır işlere erişimde ve işle ilgili kararlar üzerinde kontrolde; ekonomik varlıklara erişimde ve bunlar üzerinde kontrolde meydana gelen değişiklikleri özetleyin.
3. İklim eyleminde kadınların ekonomik olarak daha fazla ve daha iyi güçlendirilmesini için FCDO'ya ve diğer Birleşik Krallık hükümet departmanlarına bazı tavsiyeleriniz nelerdir?

Bu inceleme, Mart - Mayıs 2023 tarihleri arasında masa başı araştırma yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu, akademik bir makale değil, bu alandaki mevcut çalışmaların hızlı bir incelemesidir ve bu nedenle kapsamlı veya sistematik bir inceleme standardı almamaktadır. Mevcut kanıt incelemeleri ve karma yöntem çalışmaları ile düşük ve orta gelirli ülkelerden gelen/gelecek kanıtlara öncelik verilmiştir. Kanıtların gücü ve herhangi bir kanıt boşluğu belirtilmiştir. Mümkün olduğunca coğrafi/bölgesel farklılıklar vurgulanmış ve kesişimsel bir yaklaşım kullanılmıştır. Raporun öncelikli hedef kitlesi, FCDO ve Birleşik Krallık hükümetinin diğer birimlerinde çalışan ve COP 28'e kadar iklim değişikliği konusunda çalışmalar yürüten kişilerdir.

Raporun yapısı üç soruyu takip etmektedir. Bölüm 2'de küresel bağlamdaki temel değişiklikler, iklim değişikliği ve toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin yeni kanıtlar, iklim değişikliği politikası, kurumları ve finansmanının nasıl geliştiği ve Nisan 2021'den bu yana gerçekleştirilen önemli iklim eylemleri özetlenmektedir. Bölüm 3, vaka çalışmaları da dahil olmak üzere bu değişikliklerin kadınların ekonomik güçlenme sonuçları üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir. Bölüm 4, iklim eyleminde kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesine yönelik dönüştürücü sonuçlar elde etmek için FCDO ve diğer Birleşik Krallık hükümet departmanlarına tavsiyelerde bulunmaktadır.

2. Nisan 2021'den bu yana neler değişti?

2.1 Toplumsal cinsiyet ve kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesine ilişkin küresel bağlam

Son yıllarda kadınların, LGBTQI+ bireylerin¹ ve mültecilerin haklarında bir görülmüştür; bu gerileme uluslararası, ulusal ve topluluk düzeylerinde ivme kazanmakta ve çevrimiçi ortamda güçlenmektedir (FCDO 2023). Ulusal düzeyde, Hindistan, Brezilya, Filipinler ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde milliyetçi siyasi liderlere ve otoriterliğe doğru bir kayma görülmüştür. Birçok milliyetçi parti ailedeki geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin önemini vurgulamakta (Fangen ve Skjelsbaek 2021) ve otoriterliğin yükselişi kadın hakları örgütlerinin ve diğer sivil toplum kuruluşlarının haklarını savunabilecekleri sivil alanları kapatmaktadır. Muhafazakâr güçler ve köktendinciler toplumsal cinsiyet eşitliğine ve kadın haklarına karşı ittifak kurmuş ve BM Genel Kurulu, BM İnsan Hakları Konseyi, BM Kadının Statüsü Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu gibi uluslararası platformlarda harekete geçerken giderek daha iyi organize ve stratejik hale gelmiştir (Birchall 2020).

İnsanların yaşamları üzerindeki gerçek ve kalıcı etki, örneğin Taliban'ın Ağustos 2021'de Kabil'i ele geçirmesinden bu yana Afganistan genelinde kadın ve kız çocuklarının haklarına yönelik baskıcı kısıtlamalar, hak karşıtı savunucuların cesaretlendirilmesi ve Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesiyle toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten (TCDS) kurtulanlara yönelik korumaların kaybedilmesiyle kanıtlanmaktadır, ve Roe v Wade'in yürürlükten kaldırılmasının ABD'de kadınların üreme sağlığı hizmetlerine erişimini kısıtlaması ve küresel çapta kürtaj karşıtı hareketleri körüklemesi (bkz. Ahmed 2020, Uluslararası Af Örgütü 2022, FCDO 2023, Saldinger 2022).

COVID-19 salgını ve beraberindeki hükümet politikaları, sağlık ve bakım ihtiyaçları, ekonomik güvenlik, kadına yönelik şiddette artış ve okulların kapanması nedeniyle eğitim üzerinde olumsuz etkiler, evde öğrenirken eşit olmayan dijital erişim ve okullar yeniden açıldığında öğrencilerin okulu bırakma oranının artması gibi **toplumsal cinsiyete dayalı doğrudan ve dolaylı etkilere yol açmıştır**. COVID-19 salgınının toplumsal cinsiyet normlarını ve kadınların ücretsiz bakım işlerini olumsuz etkilediğine, kadınların çocuk bakımından sorumlu olduğuna dair tutumları pekiştirdiğine, kalıcı toplumsal cinsiyete dayalı ücret farklılıklarına ve iş ayırımına yol açtığına dair güçlü kanıtlar bulunmaktadır (Jenkins ve Hearle 2023, UN Women ve Unstereotype 2022). Toplumsal cinsiyete dayalı şiddete yönelik tutum ve risklerdeki gerileme, mağdurları desteklemeye yönelik hizmetlerdeki azalmayla aynı zamana denk gelmiştir (UN Women ve Unstereotype 2022; UN Women 2022). Toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki ilerleme henüz pandemi öncesi seviyelere ulaşmamıştır ve tam cinsiyet eşitliğine ulaşmak için geçmesi gereken süre 2020'de 100 yıl iken 2022'de 132 yıla çıkmıştır (WEF 2022a).

Küresel ekonomik yavaşlama ve yüksek küresel enflasyon, kadınlar ve kız çocukları üzerinde orantısız bir şekilde olumsuz etki yaratarak son iki yıla damgasını vurmuştur. Etkenler arasında hayat pahalılığı krizi, çoğu bölgede sıkılaşan finansal koşullar, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve COVID-19 pandemisinin devam eden ekonomik etkileri yer almaktadır (IMF 2022). Küresel ekonomik büyümenin yavaşlayacağı, yükselen piyasa ve gelişmekte olan ekonomilerin gelişmiş ekonomilerden biraz daha iyi durumda olacağı tahmin edilmektedir (IMF 2022). Son iki yılda, kadınlara yönelik ürünlerin fiyatları erkeklere göre daha da hızlı artmıştır (WEF 2022b). Aynı zamanda, kadınların 2022 yılında enflasyon oranından daha yüksek bir oranda maaş artışı alma olasılığı erkeklere göre daha düşüktür (WEF 2022b). Enflasyon ayrıca borçlu veya sabit gelirli kişileri (sosyal koruma alıcıları gibi) daha fazla etkilemektedir ki bunların her ikisi de orantısız şekilde kadındır (IWPR 2021). Sri Lanka'da enflasyon %60'ın üzerine çıkmıştır ve kadınlar ve diğer marjinalleştirilmiş topluluklar, düşük ücretlerinin değer kaybetmesi nedeniyle temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanarak özellikle ağır darbe almıştır (Rafiq 2022).

¹ LGBTQI+ lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel, queer veya sorgulayan ve interseks anlamına gelen bir baş harftir. '+' toplumun bir parçası olan ancak LGBTQI'nin kimliklerini tam olarak yansıtmadığı kişileri temsil etmektedir.

2.2 Bilim

Artan iklim değişikliği oranları, doğa ve insanlar üzerinde yaygın olumsuz etkilere yol açmış olup, tarihsel olarak mevcut iklim değişikliğine en az katkıda bulunan hassas topluluklar orantısız bir şekilde etkilenmektedir (IPCC 2023).² Küresel sıcaklıkların daha da artması, doğa ve insanlar üzerindeki olumsuz etkileri daha da artıracaktır. Küresel sıcaklık artışının sınırlandırılması bile

1,5°C herkes için güvenli değildir. Örneğin bu ısınma seviyesinde, dünyanın kurak bölgelerinde 950 milyon insan su stresi, ısı stresi ve çölleşme yaşarken, sele maruz kalan küresel nüfusun payı %24 artacaktır (IPCC 2023).

İklim değişikliğine karşı kırılganlık, özellikle birçok Yerli Halk ve yerel topluluk için **cinsiyet, etnik köken ve düşük gelirle bağlantılı eşitsizlik ve marjinalleşme nedeniyle daha da kötüleşmektedir** (IPCC 2023). Yoksulluğun, yönetim zorluklarının, temel hizmetlere ve kaynaklara sınırlı erişimin, şiddetli çatışmaların ve yüksek düzeyde iklime duyarlı geçim kaynaklarının (örneğin, küçük çiftçiler, çobanlar, balıkçı toplulukları) olduğu yerlerde kırılganlık daha yüksektir (IPCC 2023). Herkes için yaşanabilir ve sürdürülebilir bir geleceği güvence altına almak için hızla kapanan bir fırsat penceresi vardır. Küresel ısınmanın 1,5°C'ye yakın veya altında tutulması, doğa ve insanlar üzerindeki olumsuz etkilerin sınırlandırılması açısından kritik önem taşımaktadır. Bu da 2030'dan önce tüm sektörlerde sera gazı emisyonlarının hızlı, derin ve acil bir şekilde azaltılmasını gerektirmektedir. Ancak, ulusal olarak belirlenmiş katkılar (NDC'ler) ve iklim finansmanı akışları tarafından ima edilen mevcut planlar yeterli değildir ve küresel ısınmanın, başta en savunmasız olanlar olmak üzere herkesin zararına olacak şekilde 1,5°C'yi aşmasını muhtemel kılmaktadır (IPCC 2023).

2.3 Toplumsal cinsiyet eşitliği ve iklim değişikliği

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve iklim değişikliği alanındaki ilerlemenin ayrılmaz şekilde bağlantılı olduğu giderek daha fazla kabul görmekte (Deininger ve ark. 2023) ve kadınlar iklim değişikliği ile mücadelede kilit değişim yapımcılar olarak tanınmaktadır (Altunbaş ve ark. 2021, Gambacorta ve ark. 2022, Erman ve ark., 2021). Toplumsal cinsiyet-iklim bağlantısına ilişkin anlatı politikada, Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılarda (NDC'ler) ve iklim finansmanı ve yatırımlarında önem kazanmaktadır, ancak kadınların liderliğinin sistematik olarak dahil edilmesi gerekenden uzaktır (Deininger ve ark. 2023).

Yeşil işlere ve becerilere erişimin artırılması, uyarlanabilir sosyal güvenlik ağlarının sağlanması ve geçim kaynaklarının çeşitlendirilmesi, dayanıklılık ve afet riskinin azaltılmasına yatırım yapılması ve iklim eyleminde **toplumsal cinsiyete** dayalı şiddetin ele alınması da dahil olmak üzere, toplumsal cinsiyet ve iklim etkileri açısından **yüksek potansiyele sahip sektörlerde yeni ortaya çıkan, ancak giderek büyüyen bir programatik vaka çalışmaları bütünü** bulunmaktadır (Deininger vd. 2023).

Kadınların ve marjinal grupların iklim değişikliğinin gıda kıtlığı ve yetersiz beslenme (WFP, 2021; UNICEF, 2021), tarım, balıkçılık ve ormancılık gibi kadınların yoğun olarak temsil edildiği doğaya dayalı sektörlerin gelir getirici potansiyelinde azalma (Deininger vd. 2023), artan sömürü ve insan ticareti riskleri, sağlık hizmetlerine sınırlı erişim, resmi güvenlik ağlarına erişimin azalması (UNHCR, 2022) ve GBV ve çocuk yaşta evliliklerde artış (Desai & Mandal, 2021; Rodrigues, 2022).

2.3 Politika çerçeveleri, kurumlar ve finansman

Kasım 2023'te Mısır'ın Şarm El-Şeyh kentinde düzenlenen COP27'de iklim politikalarının oluşturulmasında çeşitlilik ve kapsayıcılık konusunda "ilerleme ve gerilemenin bir karışımı" görüldü³. [Şarm El-Şeyh Uygulama Planı](#) (karar 1/CP. 27), Tarafları kadınların tam, anlamlı ve eşit katılımını arttırmaya ve toplumsal cinsiyete duyarlı uygulamayı sağlamaya teşvik eden hükümler içermektedir.

² IPCC, her 6 ila 7 yılda bir yayınlanan kapsamlı bilimsel değerlendirmeler yoluyla iklim değişikliği konusundaki bilgi durumunu belirleyen Birleşmiş Milletler'in hükümetler arası bir organıdır.

³ <https://cdkn.org/story/cop27-offers-mixed-news-social-inclusion-climate-policy>

[geliştirilmiş Lima Toplumsal Cinsiyet Çalışma Programı \(LWPG\) Cinsiyet](#) ve Toplumsal Eylem Planı (GAP). Bununla birlikte, adaptif ve dirençli kalkınmaya yönelik küresel dönüşümler için [Şarm El-Seyh Uyum Gündemi](#) ve adil geçiş karar metni, iklim adaptasyon planlarında veya önerilen sonuçlarda GAP veya toplumsal cinsiyet eşitliğinden bahsetmemektedir.

LWPG GAP'ın gözden geçirilmesi, toplumsal cinsiyet hususlarının entegre edilmesinde ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin güce, kaynaklara, insan haklarına ve kurumlara eşit olmayan erişim ve bunlar üzerindeki kontrolle ilgili olarak anlaşılmasında ilerleme kaydedildiğini kabul etmektedir (UNFCCC 2022). Bu durum, GAP'ın [toplumsal cinsiyet eşitliği hedeflerinin dahil edilmesi için güç](#) ülkelerin Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılarına ve Ulusal Uyum Planlarına [itici](#) bir olduğunu öne süren raporlarda yankılanmaktadır (CDKN 2022, NAP Global Network 2022). Karşılaşılan zorluklar arasında kanıtlardaki eksiklikler, ayrımcı sosyal normlar, özel mali destek eksikliğinin devam etmesi, salgının toplumsal cinsiyet eşitliği üzerindeki olumsuz etkisi, hükümet yetkililerinin ve kilit paydaşların kapasitelerinin geliştirilmesi ihtiyacı ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin iklim değişikliği süreçlerine entegre edilmesine ayrılan kaynakların yetersizliği yer almaktadır (UNFCCC 2022b, NAP Global Network 2022).

Küresel Durum Değerlendirmesi, ülkelerin Paris Anlaşması'nın hedeflerine ulaşmak için kaydettikleri toplu ilerlemeyi değerlendirmektedir. Dört değerlendirme raporu Küresel Durum Değerlendirmesini bilgilendirecektir: sera gazı emisyonlarının durumu; uyum çabalarının durumu; NDC'lerin genel etkisi; ve finansman akışları, uygulama araçları ve desteğin harekete geçirilmesi ve sağlanması. Süreç, COP müzakerelerinden daha açık görünmektedir ve kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesini ilerletmek için bir fırsat teşkil edebilir.

İklim finansmanı, finansman hedeflerinin nasıl hesaplandığı, toplumsal cinsiyet ve adalet merceklerinin finansmana entegrasyonu ve çok taraflı kurumların reformu açısından gelişmektedir. Paris Anlaşması doğrultusunda, COP27'de yıllık 100 milyar dolarlık orijinal iklim finansmanı taahhüdünün yetersizliklerini ele almayı amaçlayan 2025 sonrası [İklim Finansmanı için Yeni Toplu Sayısallaştırılmış Hedef](#) (NCQG) tanımlama süreci tartışıldı. COP27 ayrıca, BMİDÇS kapsamında, mevcut iklim fonlarından toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi alanındaki [en iyi öğrenme ve uygulama, uygulamaları](#) geçmişteki başarısızlıklardan kaçınma ve potansiyel olarak [iklim adaletine doğru bir adım atma](#) fırsatı sunan bir [Kayıp ve Zarar özel finansman](#) düzenlemesinin oluşturulacağını da tespit etmiştir. Finansmanın hızlanması ve ölçeklendirilmesi de dahil olmak üzere çok taraflı kalkınma bankası uygulamalarında ve önceliklerinde reform yapılmasının aciliyeti [COP27'tartışılmıştır](#) de ve tartışmalar COP28'de de devam edecektir. Avrupa Yatırım Bankası ve Dünya Bankası gibi çok taraflı kalkınma bankaları halihazırda iklim finansmanına öncelik vermektedir.

COP28'in ev sahibi olarak [BAE geçmeyi hedeflemektedir](#) , "enerji güvenliğini sağlarken emisyon azaltımlarını hızlandırmak" konusunda [harekete](#)(önceliklerin tam listesi için Ek 1'e bakınız). Aktivistler, olan [BAE petrol şefi Dr. Sultan Ahmed Al Jaber](#) getirilmesini Abu Dabi'nin devlete ait petrol şirketinin lideri 'in iklim müzakerelerinin başkanlığına [eleştiriyor](#) ve fosil yakıt çıkarılarının COP sürecini ele geçirdiğini düşünüyor. [UNFCCC'nin eski İcra Sekreteri Christiana Figueres'in, BAE'nin karbon konusuna odaklanmasının,yakalama savunmasız ülkelerin hayatta kalmasına yönelik doğrudan bir tehdit olduğunu](#) söylediği bildiriliyor. Konferans, küresel ısınmanın sınırlandırılması amacıyla 2015 yılında imzalanan dönüm noktası niteliğindeki Paris Anlaşmasından bu yana kaydedilen ilerlemenin ilk küresel değerlendirmesi olacaktır (Küresel Durum Değerlendirmesi için yukarıya bakınız).

2.5 COP 26'dan bu yana İklim Eylemi

Kadınların ekonomik güçlenmesini destekleyen iklim eylemi ve kadınların ekonomik güçlenmesinin iklim eylemi üzerindeki etkisi birçok şekilde gerçekleşmektedir. Aşağıda, son kanıtların kadınların ekonomik güçlenmesi ve iklim eylemi ile ilgili olduğunu gösterdiği yaklaşımlara örnekler verilmiştir.

Net Sıfır: COP 26'dan bu yana, net sıfır taahhütleri Kasım 2021 itibarıyla dünya ekonomisinin %30'undan %90'ına yükselmiştir (Kabine Ofisi 2022). Bununla birlikte, birçok taahhüt inandırıcı eylemden yoksundur ve dünya şu anda 2050 yılına kadar net sıfıra ulaşma yolundan hala uzaktır. Küresel olarak, 2030 için NDC'lerdeki mevcut taahhütlerin, küresel emisyonları yüzde 5 ila 10 arasında azaltacağı tahmin edilmektedir.

emisyonları yüzde 30 ila 45 oranında azaltacaktır (UNEP 2022). En büyük yedi emisyon kaynağı (Çin, ABD, Hindistan, AB, Endonezya, Rusya Federasyonu, Brezilya) 2020 yılında küresel sera gazı emisyonlarının yaklaşık yarısını oluşturmuştur (UNEP 2022).

Adil Geçiş: Düşük karbon ekonomisine geçişin istihdamda net bir kazançla sonuçlanacağı tahmin edilmektedir, ancak iş kayıpları ve istihdam yaratma arasında gecikmeler ve coğrafi kopukluklar olması muhtemeldir; bu da işsizliğin bazı bölgelerde, sektörlerde veya rollerde artarken diğerlerinde azalabileceği anlamına gelmektedir (Stevenson ve Bortes 2021). COP 26'nın bir sonucu olan Glasgow İklim Paketi, fosil yakıtların aşamalı olarak azaltılmasını, adil bir geçişe yönelik destek için en yoksul ve en savunmasız kesimlere hedeflenen destekle ilişkilendirmiştir. On altı yüksek gelirli ülke, altı ilkeyi (çalışanların desteklenmesi, sosyal diyalog, ekonomik stratejiler, insana yakışır iş, tedarik zincirleri ve raporlama) belirleyen ve toplumsal cinsiyet eşitliği, ırksal ve sosyal uyum; Yerli Halkların haklarının korunması; engellilerin dahil ; nesiller arası eşitlik ve gençler; kadınlar ve kız çocukları; marjinalleştirilmiş kişilerin liderliği ve karar alma süreçlerinde yer alması; bilgi ve liderliklerinin değerinin tanınması taahhütlerini içeren bir [Adil Geçiş Bildirgesi](#) imzaladı (UK COP 26 2021). Sırbistan, , Kosta Rika ve Zimbabve gibi ülkelerkadınlar ve kayıt dışı çalışanlar için hedeflenen önlemlerin belirlenmesi de dahil olmak üzere yeşil geçişin sosyoekonomik etkileri üzerine bir kanıt tabanı oluşturmaktadır (UNDP 2022).

Karbon Piyasaları son birkaç yılda büyük bir büyüme göstermiştir. Hükümetin 'üst sınır ve ticaret' küresel piyasalarının değeri 2021'de %164 artmış (Chestney 2022) ve Gönüllü Karbon Piyasası 2022 ortalarında neredeyse dört katına çıkarak 2 milyar dolara ulaşmıştır (McKinsey 2021). Bu durum, karbon kredileri hakkında artan tartışmalara, örneğin en büyük sertifikalandırıcı tarafından yağmur ormanları karbon denkleştirmelerinin %90'ından fazlasının gerçek karbon azaltımlarını temsil etmediği iddiasına rağmen gerçekleşmiştir (Greenfield 2023). Kadınlar karbon dengeleme projelerinde genellikle önemli ancak değer verilmeyen ve tanınmayan roller oynamaktadır (Phillips ve Jenkins 2022). Kadınların Emisyon Ticareti Programlarına anlamlı bir şekilde katılma olasılığı daha düşüktür, çünkü hükümette ve enerji sektörü gibi sektörlerde üst düzey rollere sahip olma olasılıkları daha düşüktür ve ücretsiz bakım işi sorumlulukları nedeniyle danışma toplantılarına katılmak için daha az zamanları vardır (Dünya Bankası 2021). Gönüllü karbon piyasalarında daha yüksek bütünlüğe yönelik bir hareketin parçası olarak, toplumsal cinsiyet eşitliği, Temel Karbon İlkeleri'nde karbon kredilerinin sosyal ve çevresel bütünlüğünün değerlendirilmesi için temel gerekliliklerden biri olarak belirlenmiştir (IC-VCM 2023).

Çevre, Sosyal ve Yönetişim (ÇSY) raporlaması ve yatırımları da son yıllarda önemli ölçüde artmıştır ve ÇSY varlıkları 5 yıldan kısa bir süre içinde yönetilen toplam küresel varlıkların %21,5'ini oluşturacaktır (PwC 2022). PwC'nin dünya çapında 250 kurumsal yatırımcı ve 250 varlık yöneticisiyle (yönetilen küresel varlıkların yaklaşık yarısını temsil eden) yaptığı bir anket, her on varlık yöneticisinden dokuzunun ESG'yi yatırım stratejilerine entegre etmenin genel getirileri artıracığına inandığını ve yatırımcıların dörtte üçünün ESG fonları için daha yüksek ücretler ödeyeceğini ortaya koymuştur (PwC 2022). Cinsiyet eşitliği, çeşitlilik ve kapsayıcılık, yönetim kurullarında daha yüksek cinsiyet çeşitliliğine sahip firmaların daha kârlı olduğu ve daha az kapsayıcı olan şirketlerin yatırımcılar için risk oluşturabileceği kabulü ile ESG'deki 'S' harfine dahil edilmiştir (S&P Global 2020).

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı İklim Finansmanı: İklim finansmanı ve toplumsal cinsiyet mercekli yatırımlar giderek artıyor. Paris Anlaşması'na yönelik hükümet taahhütlerinin ardından, iklim finansmanının [2030 yılına kadar sadece gelişmekte olan piyasalarda 23 trilyon ABD doları](#) değerinde olacağı tahmin edilmektedir. 2018'den 2020'ye kadar, G7 kalkınma finansmanı kurumları tarafından gelişmekte olan dünyadaki 200'den fazla işletmeye [toplumsal cinsiyet merceği 7 milyar doları yatırım yapıldı](#) ile ABD ve özel yatırımcılar tarafından 3 milyar ABD doları daha harekete geçirildi. [Kapsayıcı ve cinsiyet akıllı iklim finansmanı](#)toplumsal açısından , yatırımcıların yatırımlarda ön saflarda yer alan, yeterince temsil edilmeyen ve yetersiz hizmet alan toplulukları merkeze almak için toplumsal cinsiyet, iklim ve adalet merceklerini kullanabileceğini göstermektedir.

Tehlikeli hava veya iklim olaylarının yaklaştığını bilmesi gereken insanları desteklemek ve hükümetlerin, toplulukların ve bireylerin etkileri en aza indirmek [için BM Herkes İçin Küresel Erken Uyarı Sistemi](#) nasıl hareket edebileceklerini bildirmek için öneriliyor. BM Genel Sekreteri António Guterres

[COP27'deki Herkes için Erken Uyarılar girişimi Yürütme Eylem Planı](#) için ve 2023-2027 yılları arasında 3.1 milyar dolarlık ilk yatırım çağrısı. [Çoklu tehlike erken uyarı işbirliğine özet](#)tilişkin bir , tahmin yeteneklerini, erken uyarı kapsamını ve bunlara göre hareket edecek sistemleri güçlendirmek için işbirliği düzenlemelerine ilişkin ülkeye özgü zorlukları ve iyi uygulamaları tanımlamaktadır.

İklim davaları, hükümetler tarafından ve fosil yakıt şirketleri ile gıda ve tarım, plastik, ulaştırma ve finans sektörlerinden kurumsal aktörlere karşı verilen iklim taahhütlerini uygulamak veya geliştirmek için giderek daha fazla kullanılmaktadır (Setzer ve Higham 2022). [İklim değişikliğiyle sayısı ilgili davaların](#) 2015'ten bu yana iki kattan fazla artmıştır; bu da ülkelerin ve iş dünyasının hırs ve eylemlerini artırma konusundaki aciliyet ve ihtiyacı yansıtmaktadır⁽⁴⁾. Ortaya çıkan kanıtlar (Sato et al 2023), iklim davası riskini, iklim davası başvuruları veya olumsuz mahkeme kararları ile firma değerini ortalama %-0,41 oranında azaltan finansal bir olarak ölçmekte ve en büyük emitörlere karşı açılan davalar ve yeni yasal argümanlar içeren davalar yoluyla daha büyük etkiler yaratmaktadır. Daha fazla iklim davası görülmesi muhtemel alanlar arasında "kişisel sorumluluk içeren davalar; sera gazı uzaklaştırma veya 'negatif emisyon' teknolojilerine aşırı güvenen taahhütlere meydan okuyan davalar; kısa ömürlü iklim kirleticilerine odaklanan davalar; açıkça iklim ve biyoçeşitlilik bağlantısıyla ilgili davalar ve iklim değişikliğinden kaynaklanan 'kayıp ve zarar' için yasal başvuru yollarını araştıran stratejiler" yer almaktadır. (Setzer ve Higham 2022, s.1).

İklim Aktivizmi: Dünyanın dört bir yanından genç iklim aktivistleri ile [Extinction Rebellion](#) ve gençlerin öncülüğündeki [Sunrise Movement](#) . gibi kuruluşlar tarafından doğrudan eylemler devam ediyorAna COP27'den önceki Gençlik COP'[1.100 genç müzakereler konusunda eğitildi](#) unda ve bunlardan 27'si ulusal delegasyonlarına katıldı. Global Witness'in (2022) [2021 yılında 200 toprak ve çevre savunucusunun öldürüldüğünü](#) , rapor etmesiyle birlikte aktivizmin büyük bir bedeli olabilir; bu durum, hükümetler, işletmeler ve diğer devlet dışı aktörler tarafından savunuculara yönelik daha geniş bir tehdit ve şiddet bağlamında gerçekleşmiştir.

Karbonsuzlaştırma, yenilenebilir enerji ve enerji güvenliği: COP27, enerji, karayolu taşımacılığı, çelik, hidrojen ve tarım olmak üzere beş temel sektörde karbonsuzlaştırmayı hızlandırmak için COP28'e kadar gerçekleştirilecek 25 yeni işbirliği eylemini içeren [Gündem'Çığır](#) Açan in lansmanına sahne oldu. Karbonsuzlaştırmının aciliyetine rağmen, enerji güvenliği ve [BAE'nin ve üretimini genişletme planları](#) [petrolgaz](#)petrol gaz da dahil olmak üzere ve endüstrisinin rolünün yenilenebilir enerjilere geçiş çabalarını raydan çıkaracağına dair endişeler var. Uluslararası Enerji Ajansı (2022), Ukrayna'daki çatışmanın temiz enerjiye geçiş için bir katalizör görevi gördüğünü ve mevcut enerji sisteminin kırılganlığını ve sürdürülemezliğini ortaya koyduğunu belirtmiştir. Adil ve kapsayıcı enerji sistemleri bir olasılık olsa da, jeopolitik kırılmalar ve enerji geçişiyle ilgili yeni uluslararası bölünme çizgileri riski artmaktadır (IEA 2022).

COP27'de tarım **ve gıda güvenliği**, sera gazı emisyonlarının azaltılması ve tarım sektöründe iklim değişikliğine uyum sağlanmasına yönelik eylemlerin artırılması çabalarıyla öne çıktı. Bu çerçevede [Tarım ve Gıda Güvenliği konusunda dört yıllık plan ve için finansmanı artırmayı amaçlayan yeni bir girişim](#) [başlatıldı](#)yeni bir üzerinde anlaşmaya varıldı [2030 yılına kadar tarımı dönüştürmek](#) . Ancak aktivistler ve STK'lar, COP27' [iklim-akıllı tarım eleştirdi](#)nin(CSA) sonuçlarını, emisyonları azaltmak ve dayanıklılığı arttırmaktan ziyade şirket çıkarlarının ihtiyaçlarını karşılamakla . [Eleştiriler](#), kurumsal tarımın devasa iklim ayak izini azaltacak, diyetle ilgili hastalıkları azaltacak veya uzun vadede gıda güvenliğini ve iklim direncini arttıracak eylemler yerine teknolojilere ve teşviklere odaklanılmasına odaklanıyor.

Bakım Ekonomisi: Bakım işinin iklim etkilerinden nasıl etkilendiğine veya mevcut bakım işi dağılımlarının hafifletilmesine veya dönüştürülmesine nispeten az dikkat edilmiştir (Arora-Jonsson et al 2022). Kesişen iklim, ekolojik bozulma ve eşitsizlik krizlerine yanıt vermek, ekonomiyi bakım etrafında yeniden tasarlamayı gerektirir: dünyaya ve ekosistemlerine bakım, şu anda üzerinde yaşayan insanlara bakım ve gelecek nesillere bakım (Diski 2022). Bakıma yatırım

⁴ Ayrıca bkz. <https://www.bbc.com/future/article/20211207-the-legal-battle-against-climate-change> ve <https://www.theguardian.com/environment/2023/jan/04/why-2023-will-be-a-watershed-year-for-climate-davaları>

sektörü, aynı yatırımın inşaata yapılmasından 2,7 kat daha fazla istihdam yaratabilir ve %30 daha az sera gazı emisyonu üretebilir; sağlık ve bakım alanındaki ortalama bir iş, bir imalat işinden 26 kat, bir tarım işinden 200 kat ve bir petrol ve gaz işinden yaklaşık 1.500 kat daha az sera gazı üretir (Diski 2022). İklim değişikliği, doğal afetler, çatışmalar, ekonomik şoklar ve salgın hastalıkların ücretsiz bakım ve ev içi iş yükünü nasıl artırdığını tanımak ve ele almak için 2022 yılında BM Kadın Birimi tarafından 5R çerçevesine⁽⁵⁾ 'dayanıklılık' eklenmiştir (Clugston vd., yakında çıkacak).

İklim Adaleti⁽⁶⁾: COP27'de iklim adaletine yönelik bazı hareketler görülmüştür; örneğin önerilen Kayıp ve Zarar Finansman Tesisi, iklim krizinden etkilenen savunmasız ön saflardaki topluluklara kayıp ve zararı önleme, en aza indirme ve ele alma konusunda yardım etme ihtiyacını kabul etmektedir. [Santiago Kayıp ve Zarar Ağı Sekreteryası](#), kadın ve toplumsal cinsiyet, genç ve yerli halklardan temsilciler içerecektir. Önceki iklim fonlarından öğrenilenler, bunların toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini, ırksal adaleti ve dağıtımsal adaleti tam olarak ele almasına yardımcı olabilir.

3. Kadınların ekonomik durumu üzerindeki etkiler GÜÇLENDİRME

Kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi, ekonomik olarak başarılı olma ve ilerleme yeteneğine sahip olma ve refahlarını ve toplumdaki konumlarını iyileştirmek için ekonomik kararlar alma ve bunlara göre hareket etme gücü anlamına gelir (Calder et al 2020). [Primer](#) daha fazla tanım, kavramsal bir çerçeve sunmakta ve o dönemde mevcut olan kanıtları açıklamaktadır. Primer, BMİDÇS Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı'nın rehberliğine ve kadınların ekonomik güçlenmesi ve iklim değişikliğine ilişkin kanıtlara dayanarak iklim sonuçlarını iyileştirmek ve kadınların ekonomik güçlenmesini ele almak için on fırsat belirlemiştir (bkz. Ek 2). 2021'den bu yana elde edilen yeni kanıtlar on fırsat altında çerçevelenmiştir.

3.1 İnsana yakışır işe erişim ve işle ilgili kararlar üzerinde kontrol

Kadınların yeşil sektörlerde ve net sıfıra geçişte insana yakışır işlere sahip olmalarının sağlanması

Kadınlar hala en düşük ücretli ve kayıt dışı işlerde daha fazla temsil edilmektedir ve yeşil işlerde çalışma olasılıkları daha düşüktür.⁷ Ekonomik katılım ve fırsatlarda küresel olarak hala yüksek cinsiyet uçurumları vardır ve bunların kapanması 151 yıl alacaktır (WEF 2022). Her 100 erkeğe karşılık sadece 62 kadın 'yeşil yetenek' olarak kabul edilmektedir (LinkedIn üyeleri ilgili yeşil işlerde çalışmakta veya LinkedIn profillerinde yeşil becerilerini tanıtmaktadır) (LinkedIn 2022). OECD ülkelerinden elde edilen yeni kanıtlar, erkeklerin yeşil işlerin %72'sine sahip olduğunu ve OECD bölgeleri arasında eşitsizlik olsa da, kadınların tüm OECD bölgelerinde yeşil işlerin yarısından azını oluşturduğunu göstermektedir (OECD 2023). Aynı zamanda, erkekler OECD ülkelerindeki kirlетici işlerin %83'üne sahiptir ve bu işlerin ortadan kalkmasından daha fazla etkileneceklerdir (OECD 2023).

⁽⁵⁾ 5R çerçevesi, bakım sağlama modellerinin 'nasıl değişebileceği' veya 'nasıl değişmesi gerektiği' sorularına yanıt verir. WOW Yardım Masasının ücretsiz bakım ve ev işlerine ilişkin yakında yayınlanacak olan Hedefe Yönelik Kılavuzunda Tanıma, Azaltma, Yeniden Dağıtma, Temsil Etme ve Esneklikten oluşan uyarlanmış bir çerçeve kullanılmaktadır (Clugston vd. yakında yayınlanacak).

⁽⁶⁾ İklim adaleti, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini, ırksal adalet konularını ve dağıtımsal adaleti açıkça ele alır.

⁽⁷⁾ 'Yeşil işler' terimi konusunda netlik ve fikir birliği bulunmamaktadır (OECD 2023). Yukarıdan aşağıya yaklaşımlar yeşil işleri bir çevre sektöründeki herhangi bir iş olarak tanımlarken (örneğin bir yenilenebilir enerji şirketindeki İK pozisyonu), aşağıdan aşağıya yaklaşımlar yeşil işleri yeşil beceriler gerektiren görevleri içeren bir iş olarak tanımlamaktadır (örneğin bir yatırım bankasındaki bir ÇSY uzmanı).

Afrika'da kadınlar tarım, balıkçılık ve turizm gibi sektörlerde yeni yeşil işlere erişmek için iyi bir konumdadır (UN Women ve AfDB 2021). Ancak kadınların katılımı, kötü çalışma koşulları, düşük ücret ve düşük istikrara sahip düşük kaliteli işler yaratacak sektörlerde (örneğin ormancılık ve atık) daha yüksek ve 'iyi' yeşil işler yaratacak sektörlerde (örneğin yenilenebilir enerji, ulaşım ve inşaat) daha düşüktür (UN Women ve AfDB 2021). Afrika'daki kadınlar yeşil işlere erişimde eğitim ve istihdamda cinsiyet ayrımı, kayıtlı ekonomide çalışmaya erişim eksikliği, finansman açıkları ve kadınları ücretsiz bakım işlerinin büyük kısmını üstlenmek zorunda bırakan sosyal normlar gibi kısıtlamalarla karşılaşmaya devam etmektedir (UN Women ve AfDB 2021).

Farklı kadın gruplarının yeşil sektörlerde insana yakışır işlere erişebilmesini sağlamak için politika müdahalelerine ihtiyaç vardır (bkz. vaka çalışması 1). Bunlar arasında kadınların halihazırda çalıştıkları sektörlerde (örneğin tarım ve ormancılık) yeşil işler için yeniden beceri kazandırma ve beceri geliştirme, erkek egemen yeşil sektörlerde (örneğin inşaat, enerji ve ulaşım) kadın ağlarını geliştirme, kadınların kayıtlı ekonomiye geçişini destekleme (örneğin kadınları kooperatiflerde örgütleyerek) ve yeşil işler kavramını bakım ve sosyal hizmet gibi sürdürülebilir çalışma biçimlerini içerecek şekilde genişletme ile ilgili politikalar yer almaktadır (CARE International 2022; UN Women ve AfDB 2023).

Vaka Çalışması 1: Gana'nın Ulusal Yeşil İş Stratejisi (2021 - 2025), kadınları özellikle beceri geliştirme konusunda öncelikli grup olarak tanımlamaktadır. Kadınların yeşil beceri eğitimlerine katılımı için kotalar belirler ve iş geliştirme hizmetleri ve finansman yoluyla kadınların yeşil girişimciliğin geliştirilmesine katılımını destekler.

Kadın çalışanlar için eğitim ve becerilerin geliştirilmesi

Kadın çalışanların yeşil ekonomiye katılabilmeleri için eğitim ve beceri geliştirmeye hala ihtiyaç vardır. OECD ülkelerinden elde edilen yeni kanıtlar, yeşil işlerin daha yüksek oranlarda olduğu bölgelerin, bölgedeki bilimsel, teknik ve bilgi faaliyetlerinin daha yüksek payları ve yükseköğrenim görmüş nüfusun daha yüksek payı ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (OECD 2023). Herhangi bir eğitim ve beceri geliştirme müdahalesinin sosyal normları da dikkate alması gerekir. Örneğin, Endonezya'nın karides yetiştiriciliği sektöründe, erkekler beceri geliştirme için devlet tarafından yürütülen programlara katılabilirken, kadınlar ücretsiz bakım işi sorumlulukları nedeniyle katılamamış ve sektördeki istihdamlarını kayıt dışı, güvensiz ve düşük değerli işlerle sınırlandırmıştır (UN Women 2020). Genel olarak, kadın çalışanların şiddet, sömürü ve tacizden korunmasını sağlama ihtiyacı giderek daha fazla kabul görmektedir, ancak yeşil işlerle ilgili herhangi bir kanıt mevcut değildir.

Yeşil ekonomide ve net sıfıra geçişte kadın yenilikçileri ve girişimcileri destekleyin Kadınların öncülük

ettiği yeni girişimleri desteklemek için artan bir ivme var.

iklim finansmanı ile yeşil sektörlerdeki artışlar (bkz. vaka çalışması 2) Kadınlara ait işletmelerin %85'i hizmet almamış veya yetersiz hizmet almış kredi ihtiyaçlarına sahip olduğundan, kadınlar iklim finansmanı için kullanılmayan bir pazar potansiyelini temsil etmektedir (2X Challenge 2023). USAID ve Amazon, iklim değişikliğini ele alan toplumsal cinsiyete duyarlı, kadın liderliğindeki, kadınlara ait ve kadınlara fayda sağlayan kuruluşların iklim finansmanına erişimini artırmak için yakın zamanda 6 milyon dolarlık bir ilk taahhülle İklim Cinsiyet Eşitliği Fonu'nu başlattı (ClimateLinks 2023). Karbon kredileri ve ekosistem hizmetleri için ödemeler (PES) de ormancılık gibi yeşil sektörlerdeki kadın girişimcilere mali faydalar sağlamak için giderek daha fazla araştırılmaktadır. Örneğin, Papua Yeni Gine'deki Mangoro Market Meri ('Mangrove Market Women') projesi, mangrovarla çalışan kadınların iş ve koruma fikirlerini geliştirmelerine ve denemelerine, liderliğe, finansal okuryazarlığa ve iş ve koruma fikirlerine erişmelerine yardımcı olmaktadır.

Vaka Çalışması 2: Shea yağı Batı Afrika'da üç milyondan fazla kadına istihdam ve gelir sağlamaktadır. Kadınların bu yüksek katma değerli pazardan faydalanabilmesi için değer zinciri boyunca kalite standartlarının dönüştürülmesi ve yükseltilmesine yönelik yatırımların yanı sıra shea ürünlerinin ihraç edilebilmesi için biyo-sertifikasyon desteği de gereklidir. BM Kadın Birimi, Fildişi Sahili'nde 1.900 kadın shea yağı destek verüreticisine ECOCERT organik sertifikası almaları için . Sonuç olarak, artık AB ve ABD pazarlarına erişebiliyorlar ve fiyatlarını Kilogram başına 1,50 ila 3,95 €.

yönetiminin yanı sıra, mangrovlarla yaptıkları çalışmalarla 'mavi' tutma karşılığında daha büyük ölçekli ekonomik faydalar için karbon piyasalarıyla bağlantı kurma olasılığını araştırmak (The Nature Conservancy 2022).

Kadın iklim girişimcilerini desteklemek için politika ve programatik müdahaleler de kullanılabilir. Kenya, Senegal ve Güney Afrika'da satın alma reformları, kadın liderliğindeki işletmelerin kamu sözleşmelerine tercihli erişimini teşvik etmekte ve kamu ihalelerine erişim kapasitelerini geliştirmektedir. Bu tür girişimler, yeşil tedarik süreçlerine uygulandığında, kadın liderliğindeki işletmelerin yeni yeşil kamu pazarlarına erişimini hızlandırabilir (UN Women ve AfDB 2021). Kadın İklim Girişimcilerini Hızlandırma (AWCE) projesi, kadın iklim girişimcilerini yatırımcılara bağlayan çevrimiçi platformların, iş koçluğu ve akranlar arası öğrenmenin ve kuluçka programlarının kadın iklim girişimcilerini işlerini büyütme konusunda destekleyebileceğini ortaya koymuştur (ANDE 2022).

3.2 Ekonomik varlıklara erişim ve bunlar üzerinde kontrol

Kadınların doğal ve toplumsal varlıklara erişiminin ve bu varlıklar üzerinde kontrol sahibi olmasının sağlanması

Kadınların arazi mülkiyeti, kontrolü ve yönetiminin son yıllarda nasıl değiştiğine dair veriler oldukça azdır (Jenkins ve Hearle 2023). FAO (2023) tarafından 68 ülkeden veriler kullanılarak yapılan yeni bir çalışma, kadınların arazi haklarına yönelik yasal korumaların ülkelerin %50'sinde düşük olduğunu göstermektedir.⁸ Kadınların arazi haklarına yönelik yüksek veya çok yüksek düzeyde yasal korumaya sahip ülkelerde bile, kadınların arazi haklarına uygulamada saygı gösterilmesini sağlamak için genellikle ek çabalara ihtiyaç duyulmaktadır. Sahra Altı Afrika ve Güney Asya, kadınların ve erkeklerin yasal hakları ve arazi varlıklarına güvenli erişimleri arasındaki eşitsizliğin en yüksek olduğu bölgelerdir. Sahra altı Afrika'da erkeklerin %70'ine kıyasla kadınların %30'u toprak sahibidir (CGD 2021). Özellikle tarımsal arazi sahiplerine bakıldığında, kadınların payı Pakistan'da %6,6 ile anasoylu miras ilişkilerinin güçlü olduğu Malavi'de %57,8 arasında değişmektedir (FAO 2023).

Yerli haklarının ve arazi kullanımının güvence altına alınmasının çevreyi korumanın etkili bir yolu olduğuna dair daha fazla kanıt ortaya çıkmıştır. 2021 yılında 250'den fazla çalışmanın incelenmesi sonucunda Güney Amerika'da yerli halkın kontrolü altındaki alanlarda ormansızlaşma oranlarının diğer yerlere göre %50'ye kadar daha düşük olduğu tespit edilmiştir (FAO ve FILAC 2021). Bu konuda farkındalık artmıştır ve yerli halkın arazi haklarını korumak için fonlar taahhüt edilmiştir, ancak bu fonların etkinliği belirsizliğini korumaktadır (bkz. vaka çalışması 3).

Yerli kadınların artık daha güvenli arazi kullanım hakkına veya arazi yönetiminde karar alma gücüne sahip olup olmadıklarını gösteren çok az kanıt mevcuttur. Bununla birlikte, gri literatürde yerli kadınlar giderek artan bir şekilde kilit değişim aktörleri olarak kabul edilmektedir. Uluslararası Dünya Yerli Halkları Günü'nde BM uzmanları devletleri yerli kadınların toprak, bölge ve kaynaklar üzerindeki haklarının etkili bir şekilde yasal olarak korunmasını sağlamaya ve yerli kadınların toprak, bölge ve kaynakların yönetimine anlamlı bir şekilde katılımını teşvik etmeye çağırıştır.

Vaka Çalışması 3: Yerli halkların arazi haklarının korunması. COP 26'da hükümetler ve hayırsever vakıflar, yerli halkların milyar toprak ve ormanların korunmasındaki rollerinin tanınması için 1.7 ABD doları taahhütte bulundu. Amaç, yerli halkların kendilerini kolektif olarak yönetme kapasitelerini desteklemek, haritalama ve kayıt çalışmalarına yardımcı olmak, ulusal toprak reformunu desteklemek ve topraklar üzerindeki çatışmaları çözmeye yardımcı olmaktır. 2022 İlerleme Raporu, bugüne kadar sağlanan fonların sadece %7'sinin sdoğrudan Yerli Halklara ve yerel topluluklara gittiğini, yaklaşık %50'sinin ise INGO'lar gibi araçlar vasıtasıyla aktarıldığını gösterdi. Yerli kadınlara ne kadarının doğrudan gittiği belli değil.

⁸ Çalışma, kadınların arazi haklarına yönelik yasal korumaları altı vekil aracılığıyla ölçmektedir: (a) arazinin ortak tescili; (b) arazi işlemleri için eş rızası; (c) mirasın intikalinde kadınlar ve kız çocukları için eşit miras hakkı; (d) kadınların toprak sahipliğini güçlendirmek için mali kaynak tahsisi; (e) kadınların topraklarının korunması örf ve adet hukuku kapsamında arazi hakları (tanınmışsa); (f) kadınların arazi yönetimine katılımı için kotalar. Yasal korumalar ikiden az vekil "düşük", beş vekil varsa "yüksek" ve altı vekilden altısı varsa "çok yüksek" olarak sınıflandırılmıştır.

topraklarının ve kaynaklarının düzenlenmesi ve yerli kadınların liderlik rollerinde desteklenmesi (OHCHR 2022).

Kadınların dijital teknolojiye erişiminin ve bu teknoloji üzerinde kontrol sahibi olmasının sağlanması

Kadınların dijital varlıklara erişimi konusunda çok az ilerleme kaydedilmiştir. Düşük ve Orta Gelirli Ülkelerde 372 milyondan fazla kadın hala bir dijital varlığa sahip değildir.

cep telefonu kullanırken, 239 milyon erkek kullanmaktadır (GSMA 2022). 2021 yılında, LMIC'lerde 59 milyon kadın daha mobil internet kullanmaya başlamıştır; bu sayı, neredeyse iki katının başladığı 2020 yılına göre önemli bir düşüştür (GSMA 2022). Kadınların cep telefonu sahibi olma olasılığı erkeklerle kıyasla %7, mobil internet kullanma olasılığı ise %16 daha düşüktür (GSMA 2022). COVID-19'un sosyal koruma dijital hesapları dijital varlıkların kullanımını hızlandırdığına dair bazı kanıtlar vardır, ancak bunun özellikle kadınları nasıl etkilediğine dair kanıtlar eksiktir (Jenkins ve Hearle 2023).

Vaka Çalışması 4: FemLINKPacific tarafından uygulanan **Women's Weather Watch**, topluluk medyası ve radyo aracılığıyla kadınlara yaklaşan fırtınalar ve afet yönetimi hakkında gerçek zamanlı bilgi sağlamaktadır. Doğal afetler öncesinde, sırasında ve sonrasında kadınları dahil eder ve onlara danışır ve kırsal ve uzak topluluklardaki kadınların yanı sıra engelli ve LGBTQI+ ağlarını da hedefler.

Tarımda çalışan kadınlar hala önemli ölçüde daha az erişime sahip

Geliştirilmiş tohum, gübre, yayım hizmetleri ve eğitim, kredi ve mekanize ekipman dahil olmak üzere **tarımsal girdi ve teknolojilere erkeklerden daha fazla erişim** (FAO 2023). Erkekler ve kadınlar yeni tarım teknolojilerine eşit erişime sahip olduklarında ve gerekli kolaylaştırıcı faktörler mevcut olduğunda, bunları benimsemeleri de eşit derecede olasıdır (FAO 2023). Önemli bir kolaylaştırıcı faktör, ağır makineler gibi teknolojilerin kadınlar düşünülerek tasarlanıp tasarlanmadığıdır ki bu genellikle değildir (FAO 2023). Bir diğer faktör de farklı aile üyeleri için algılanan faydadır: Etiyopya'da yapılan bir çalışmada, kadınların ev ve tarla işçiliğini azalttığı ve ev-bahçe mahsulleri için daha faydalı olduğu düşünüldüğü için geleneksel pompalar yerine güneş pompalarını kullanmayı tercih ettikleri görülmüştür (Theis ve ark. 2018).

Kadınların iklim şoklarına karşı dayanıklılığını artırmak

Nakit transferleri ve programları da dahil olmak üzere sosyal koruma programlarına iklim adaptasyonunun entegre edilmesi, özellikle temel hizmetler ve altyapı ile desteklendiğinde iklim değişikliğine karşı dayanıklılığı artıracak ve insan sağlığına fayda sağlayacaktır (IPCC 2023). Bununla birlikte, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ele almak için iklime dayanıklılık hedeflerini entegre eden sosyal koruma programlarına ilişkin araştırmalar henüz başlangıç aşamasındadır (Nesbitt-Ahmed 2023). Toplumsal cinsiyet eşitliği uygulayıcıları ile sosyal koruma ve iklim üzerine çalışan aktörler arasında bir kopukluk vardır (FCDO ve UNICEF 2021). Hindistan'daki Gandhi Ulusal Kırsal İstihdam Garanti Programı üzerine yapılan bir çalışma, sosyal koruma programının incelenen 12 köyde iklim riskinin devam eden etkilerini dengelemek için yeterli olmadığını ortaya koymuştur (Jordan et al. 2021).

3.3 Cinsiyete özgü kısıtlamaların ve engellerin ele alınması

İklim süreçlerinde ve iş dünyasında kadınların liderliğini teşvik etmek

Faydalarına ve daha büyük politika taahhütlerine ilişkin kanıtlara rağmen, kadınların iklim politikasındaki liderliği sınırlı kalmaktadır. UNFCCC COP toplantılarındaki kadın delegelerin oranı 2009 ile 2021 yılları arasında sadece %8, kadın Delegasyon Başkanlarının oranı ise sadece %3 artmıştır (WEDO 2022). COP27'de de benzer şekilde düşük sayıda kadın delege yer almıştır. IPCC'nin kadın yazarlarının oranı 1990'da %5'in altındayken, son değerlendirme raporlarında %20'nin üzerine çıkmıştır (Gay-Antaki ve Liverman 2018). Bazı kadın yazarlar, ırk, milliyet, İngilizce diline hakimiyet ve disiplinler bağlılıkla ilişkili çok sayıda ve çeşitli engellerle karşı karşıya kaldıklarını, kendilerini yeterince temsil edilmemiş ve duyulmamış hissettiklerini bildirmişlerdir.

Bölgesel düzeyde yapılan bir literatür taraması, kadınların iklim değişikliğiyle ilgili kararlar üzerindeki etkisinin artmasına rağmen engellerin devam ettiğini göstermektedir (Kovaleva 2022). İnceleme, uyum ve azaltımda cinsiyet dengeli liderlik/güçlendirme için ihtiyaçları ve potansiyeli araştırmaktadır. Ulusal düzeyde, NAP Küresel Ağ Sentez Raporu'na göre, sadece birkaç ülke kadınları mağdurlar yerine değişimin araçları olarak konumlandırmakta ve uyum önlemlerinde güçlendirilmelerini bir öncelik olarak belirtmektedir. Tespit edilen engeller arasında kadınların katılım yeteneklerine olan güvenleri, sosyal ve mesleki deneyimleri, birikmiş kariyer sermayeleri, ağırları ve bağlantıları ve kadınların düşük sosyo-ekonomik statüleri yer almaktadır (NAP Küresel Ağ 2022).

İş dünyasında, kadınların liderliğinin iklim inovasyonunu güçlendirdiğine ve iklim sonuçlarını iyileştirdiğine dair kanıtlar artmaktadır. 46 ülkede 6.000'den fazla şirket üzerinde yapılan bir çalışma (Kreuzer ve Priberny 2022), kadın üye oranı daha yüksek olan yönetim kurullarının daha düşük miktarda sera gazı saldıgını göstermiştir. Benzer şekilde, 2005-2019 yılları arasında 43 ülkeden firmalar üzerinde yapılan bir çalışma, daha fazla cinsiyet çeşitliliğine sahip yönetim kurullarına sahip firmaların daha düşük karbon ayak izine sahip olduğunu ortaya koymuştur (Rjiba ve Thavaharan 2022). Yakın zamanda yapılan bir çalışma, kadın yöneticilerin payındaki bir puanlık artışın CO2 emisyonlarında %0,5'lik bir düşüşe yol açtığını (Altunbaş ve ark. 2021), daha fazla cinsiyet çeşitliliğine sahip yönetim kurullarına sahip bankaların daha çevreci şirketlere daha fazla kredi sağladığını ve kirlilik yoğunluğu yüksek firmalara daha az kredi ortaya koymuştur (Gambacorta ve ark. 2022). Afet riski ve toplumsal cinsiyet boyutları üzerine yakın zamanda yapılan bir çalışma, kadınların oynadığı kritik rolü ana hatlarıyla ortaya koymaktadır

hazırlık, müdahale ve toparlanma çabalarına katılımlarının resmileştirilmesi daha iyi sonuçlara yol açmaktadır (Erman vd., 2021).

Kadın örgütlerinin iklim süreçlerine katılımı

Bu güncelleme kapsamında kadın örgütlerinin katılımına ilişkin yeni kanıtlar bulunamamıştır. Bununla birlikte, etkili iklim değişikliği eylemlerinin tasarlanmasında yerli bilgisinin önemine ilişkin kanıtlar giderek artmaktadır. Bir çalışma, Yerli bilgi sistemlerinin (IKS) özellikle Afrika ve Asya yerli topluluklarında iklim değişikliğine uyuma katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur (Mbah ve ark. 2021). Sistematik bir inceleme, hanelerin ve toplulukların IKS'yi, örneğin hava durumunu tahmin etme ve tarımsal uygulamaları belirleme gibi uyum süreçlerine uyguladıklarını ortaya koymuştur (Mbah ve ark. 2021). İnceleme, IKS'den türetilen yerli adaptasyon stratejilerinin mükemmel olmasa da, uygulamaların sürdürülebilir ve uygun maliyetli olma eğiliminde olduğunu belirtmektedir.

Yerli topluluklarla işbirliği ve bilginin ortak üretimi, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımına ve çeşitli yerel ekonomilere yönelik ekonomik geçişleri destekleyebilir ve potansiyel olarak şiddet ve çatışmayı azaltabilir (Brondizio et al 2021). Bir literatür taraması (Mbah ve ark. 2021), maden çıkarma sınırlarının (örneğin, büyük ölçekli tarım ve madencilik, endüstriyel balıkçılık, ormansızlaşma, hidroelektrik ve petrol ve gaz üretimi) hızla genişlemesinin Yerli topraklarını nasıl işgal ettiğini ve tehlikeye attığını açıklamaktadır. Bu endüstrilere karşı çıkılması, genellikle çevreye zarar veren faaliyetlerin engellenmesi olarak değil, ekonomik kalkınmaya karşı çıkılması olarak tasvir edilmektedir. Özellikle yerli halklar kendilerini giderek artan bir şekilde çatışma ve şiddetin ön saflarında, liderlere yönelik suikastlar da dahil olmak üzere artan sindirme, kriminalizasyon ve şiddetle karşı karşıya kalmaktadır (Global Witness 2022).

Vaka Çalışması 5: İş dünyasında kadın liderliği.

İklim Eylemi 100+ girişimi tarafından en büyük kurumsal sera gazı (GHG) yayıcıları olarak belirlenen 159 küresel şirketten elde edilen veriler üzerinde yapılan bir çalışma, daha fazla cinsiyet çeşitliliğine sahip yönetim kurullarına sahip şirketlerin: 9 iklim eylemi göstergesinden 8'inde önemli ölçüde daha iyi performans gösterdiğini; bir dekarbonizasyon stratejisi geliştirme olasılığının iki kat, orta ve uzun vadeli GHG azaltma hedeflerine sahip olma olasılığının %25 daha fazla olduğunu ve bu hedeflere uygun gelecekteki sermayeyi tahsis etme olasılığının önemli ölçüde daha yüksek olduğunu göstermiştir (Subramanian ve Wayth 2021)

Kadınların ekonomik hayata katılımının önünde engel oluşturan kuralları değiştirin ve sosyal normlara meydan okuyun.
güçlendirme ve iklim esnekliği

Yeni kanıtlar, kadınların siyasi olarak güçlendirilmesinin (sivil özgürlükler, sivil topluma katılım ve siyasi tartışmalara katılım dahil) iklim değişikliğine karşı kırılganlığı nasıl azalttığını açıklamaktadır. 169 ülkede yapılan bir çalışma (Asongu ve ark. 2022), altta yatan etkinin en çok üst orta gelirli, Latin Amerika, küçük ve kırılgan ülkelerde belirgin olduğunu ve kadınların siyasi olarak güçlendirilmesinin genellikle eğitim, etkili yönetim ve eğitime yapılan kamu harcamalarının artmasına yol açtığını ve bu sayede iklim değişikliğine karşı kırılganlığın azaldığını göstermektedir.

Kesişen kimlikler, kadınların iklim değişikliğine uyum programlarına katılımını şekillendirmekte; kast, din ve sosyo-ekonomik statüye dayalı kimlikler farklı kadınların deneyimlerini etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet, kast ve etnik köken arasındaki ilişkiler üzerine yapılan bir vaka çalışması, kesişen kimliklerin Nepal'de kadınların iklim değişikliğine uyum programlarına katılımını nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır (Ranjitkar ve Haukanes 2022). Kadınların toplumsal cinsiyet kimlikleri genellikle iklim değişikliğine uyum programlarına katılımlarını kolaylaştırmış, ancak kast/etnik kimlikle ilişkili güç ilişkileri marjinalleştirilmiş kadınlar için engeller yaratmıştır.

Sosyal normlar, güç dinamikleri ve toplumsal cinsiyete dayalı kurallar, iklim ve eşitsizlik krizlerini tetikleyen ve bakım ekonomisini göz ardı eden bir ekonomik sistemde somutlaşmaktadır (Women's Budget Group ve Women's Environmental Network 2022). Mevcut ekonomik sistem bakım işine (ücretli ve ücretsiz) dayanmakta ancak buna değer vermemektedir ve ekonomik sistemimizin insanlara ve gezegene özen gösterecek ve yatırım yapacak şekilde yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Oxfam'ın iklim değişikliği müdahalelerinin mevcut ve potansiyel etkileri üzerine yaptığı bir literatür taramasına göre, çevreye ve teknik düzeltmelere verirken, ücretsiz bakım işini göz ardı azaltım ve uyum stratejileri biyofiziksel öncelik etme eğilimindedir (Arora-Jonsson et al 2022). İnceleme, iklim müdahalelerinin bakım emeği yüklerini ve eşitsizlikleri daha da kötüleştirdiği veya düzeltmekte başarısız yolları

İklim değişikliği ve TCDŞ arasındaki bağlantılara ilişkin kanıtlar giderek artmaktadır. Aşırı olaylar ve bunların etkilerine ilişkin sistematik bir incelemekadınlar, kız çocukları ve cinsel ve toplumsal cinsiyet azınlıklarının maruz kaldığı GBV üzerindeki , aşırı olaylar sırasında veya sonrasında bir veya birkaç GBV biçiminde artış olduğunu göstermiştir. Bu durum genellikle ekonomik istikrarsızlık, gıda güvensizliği, ruhsal stres, bozulan altyapı, erkeklere daha fazla maruz kalma, gelenekler ve şiddetlenen toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile ilişkilendirilmiştir (van Daalen vd. 2022). İnceleme, etnografik açıdan çeşitlilik gösteren, boylamsal kohortlarla bir olay öncesinde, sırasında ve sonrasında GBV seviyelerindeki değişiklikleri karşılaştıran ve aşırı olayların GBV ile bağlantılı olduğu mekanizmaları araştıran ve iklime dirençli, bağlama özgü ve cinselliğe duyarlı ve toplumsal cinsiyete duyarlı müdahalelerin tasarımı ve uygulanması konusunda bilgi veren daha yüksek kaliteli karma yöntem araştırmaları önermektedir.

Vaka Çalışması 6: İklim değişikliği ve GBV
Plan International Çad Gölü Program Stratejisi 2018-2030, iklim değişikliği ve Çad Gölü Havzası'ndaki kaynakların kıtlığından kaynaklanan ciddi güvenlik endişeleri göz önüne alındığında GBV müdahalelerini artırmak için Kamerun, Nijer, Nijerya ve Batı ve Orta Afrika'da ortak bir girişimdir. Kaliteli hizmetlerin ve güvenli alanların sağlanması, konusunda toplum katılımı ve uzun vadeli sosyal norm değişikliği yoluyla insani ihtiyaçları karşılamayı, dayanıklılığı güçlendirmeyi ve GBV'nin altında yatan nedenleri ele almayı amaçlamaktadır (GBV AoR Helpdesk, 2021).

3.4 Veri, kanıt ve analiz

Bağlamı, kesişimselliği ve güç dinamiklerini daha iyi anlamak ve daha iyi iklim değişikliği müdahaleleri ve daha adil bir geçiş tasarlamak için toplumsal cinsiyet analizini kullanmak

Kanıtlar, iklim değişikliğinin cinsiyete göre farklılaşan etkilerini göstermeye devam etmektedir (örneğin Deininger ve ark. 2023). [Dünya Bankası'topluasal ve değişikliği üzerine raporunun](#) cinsiyet iklim yakın tarihli bir , iklim değişikliğinin toplumsal cinsiyete göre farklılaşan etkileri ile finansman ve yatırım; kurumlar üzerine kanıtları özetlemektedir,

politika ve düzenlemeler; yeşil istihdam ve girişimcilik, sosyal güvenlik ağları ve geçim kaynaklarının çeşitlendirilmesi, dayanıklılık oluşturma ve afet riskinin azaltılması ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet gibi yüksek etkili temalar.

Toplumsal cinsiyet verilerinin iklim adaptasyonunu ve direncini güçlendirmek, kayıp ve zararı azaltmak ve telafi etmek ve ülkelerin iklim hedefleri ve stratejileri konusunda ilerleme kaydetmesini sağlamak için önemli bir araç olduğu giderek daha fazla kabul görmektedir (Data 2x, IISD ve WEDO 2022). Çeşitli kuruluşlar ve ittifaklar bunun üstesinden gelmeyi amaçlamaktadır. Örneğin [Data2X](#), toplumsal cinsiyet verisi yatırımını iyileştirmek, toplumsal cinsiyet verisine erişimi geliştirmek, kullanımını teşvik etmek ve bu veriye yönelik talebi katalize etmek çalışmaktadır. Microsoft ve Açık Veri Girişimi, kadın örgütleri de dahil olmak üzere iklim direnci ve sürdürülebilirlik konusunda veri toplamak, paylaşmak ve/veya kullanmak için çalışan bir iklim direnci akran öğrenme ağını desteklemektedir. [WEE Measurement Learning Collaborative](#), kadınların ekonomik güçlenme ölçüm araçlarının ve göstergelerinin kalitesini ve uygunluğunu geliştirmeyi ve araştırma ve eylem için kadınların ekonomik güçlenme ölçümlerinin anlaşılmasını ve kullanılmasını ilerletmeyi amaçlamaktadır.

Vaka Çalışması 7: Veri Feminizmi, kesişimsel feminizm tarafından bilgilendirilen veri bilimi ve veri etiği hakkında yeni bir düşünme biçimidir. Veri feminizmi, D'Ignazio ve Klein'in (2020) temel ilkeleri şu şekilde tanımlayan çalışmalarına dayanmaktadır: mevcut güç dinamiklerini incelemek ve bunlara meydan okumak; duygu ve bedenlenmeyi yüceltmek; çoğulculuğu benimserken ikilikleri ve hiyerarşileri yeniden düşünmek; bağlamı dikkate almak ve emeği görünür kılmak (Vaitla, 2023).

4. Tavsiyeler

4.1 FCDO, diğer Birleşik Krallık devlet daireleri ve iş dünyası için tavsiyeler

Nisan 2021'den yana iklim değişikliğinin etkileri daha yıkıcı, küresel ekonomik bağlam daha zorlu hale geldi ve kadın hakları geriye gitti. Yeni kanıtlar, iklim değişikliği eyleminde kadınların ekonomik güçlenmesini artırmak ve kadınların ekonomik güçlenmesi yoluyla daha iyi iklim eylemi sağlamak için primerde sunulan fırsatları güçlendirmektedir. Şekil 1, eylem için orijinal on fırsatla birlikte revize edilmiş bir çerçeve sunmaktadır. Nisan 2021'den bu yana elde edilen kanıtlara dayanan çerçeve, veri ve kanıt, toplumsal cinsiyete duyarlı iklim değişikliği politikası ve toplumsal cinsiyete duyarlı ve adil iklim finansmanı ile ilgili eylemleri içeren kapsayıcı bir düzey içermektedir.

WOMEN'S ECONOMIC EMPOWERMENT AND CLIMATE CHANGE: A FRAMEWORK FOR ACTION								
EVIDENCE			POLICY			FINANCE		
Use gender data, evidence and analysis to better understand context, intersectionality and power dynamics and to design better climate change responses			Ensure gender-responsive policy and programming by raising the profile and fully implementing the Lima Work Programme on Gender and its Gender Action Plan which place WEE and the just transition as central to climate policy and action			Advance gender-smart and just climate finance through existing climate funds, new initiatives and in the reform of multilateral development banks and international finance institutions		
PROGRAMMING								
Address gender-specific constraints and enablers			Access to decent work and control over work-related decisions			Access to and control over economic assets		
Promote women's leadership in climate processes and in business	Engage women's organisations, especially indigenous women, in climate processes	Change the rules and challenge social norms that create barriers to WEE and climate resilience	Ensure women get decent jobs in green sectors and the transition to net zero	Enhance education and skills for women workers in the green economy	Champion women innovators and entrepreneurs in the green economy and transition to net zero	Ensure women have access to and control over natural and communal assets	Ensure women have access to and control over digital technology	Build women's resilience to climate shocks

Şekil 2: Kadınların Ekonomik Olarak Güçlendirilmesi ve İklim Değişikliği: Eylem için Bir Çerçeve

4.2 Kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesini ve iklim değişikliği eylemini destekleyen araçlar ve faaliyet örnekleri

Tablo 1, eylem fırsatları altındaki yeni kanıtları özetleyerek ve Birleşik Krallık hükümetinin politika ve programlarına entegre edilebilecek ve Birleşik Krallık hükümeti ve iş dünyasının eylemlerini destekleyebilecek yeni örnekler ve araçlar sağlayarak revize edilmiş eylem çerçevesi (Şekil 2) hakkında daha fazla ayrıntı vermektedir.

Tablo 1: İklim değişikliği eyleminde kadınların ekonomik olarak daha fazla ve daha iyi güçlendirilmesi için kanıtlar ve fırsatlar

KADINLARIN EKONOMİK OLARAK GÜÇLENDİRİLMESİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ: EYLEM İÇİN BİR ÇERÇEVE	
TOPLUMSAL CİNSİYET VERİLERİ, KANITLAR VE ANALİZLER	
Bağlamı, kesişimselliği ve güç dinamiklerini daha iyi anlamak ve daha iyi iklim değişikliği politikası, finansmanı, müdahaleleri ve daha adil bir geçiş tasarlamak için toplumsal cinsiyet verilerini, kanıtlarını ve analizlerini kullanın. Yeni kanıtlar iklim değişikliğinin cinsiyete göre farklılaşan etkilerini göstermeye devam ediyor. Toplumsal cinsiyet verilerinin, toplumsal cinsiyete duyarlı iklim adaptasyonunu ve direncini güçlendirmek, kayıp ve zararı azaltmak ve telafi etmek ve ülkelerin iklim hedefleri ve stratejileri konusundaki ilerlemelerini sağlamak için önemli bir araç olduğu giderek daha fazla kabul görmektedir. Özel sektör, iklim değişikliği eylemlerinde toplumsal cinsiyet verilerini ve analizini desteklemektedir; örneğin Microsoft ve Açık Veri Girişimi, iklim direnci ve sürdürülebilirlik konusunda veri toplamak, paylaşmak ve/veya kullanmak için çalışan bir İklim Direnci Akran-Öğrenme Ağındaki 7 kadın kuruluşunu desteklemektedir. Özellikle kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi konusunda, Küresel Kalkınma Merkezi ve Data2x bir WEE Ölçümü Öğrenme İşbirliği üzerinde çalışmaktadır.	WEE Ölçüm Öğrenme İşbirliği, WEE ölçüm araçlarının ve göstergelerinin kalitesini ve uygunluğunu artırmak ve araştırma ve eylem için WEE ile ilgili ölçümlerin anlaşılmasını ve bilinçli kullanımını geliştirmek için sektörlerdeki WEE uzmanlarını bir araya getirir. WOW Yardım Masasının Kadının Ölçülmesine İlişkin Hedefli Kılavuzu, Ekonomik Güçlenmesinin WEE ölçümü alanındaki tartışmaları ve zorlukları, FCDO programlamasında WEE'nin ölçülmesine ilişkin beş temel tavsiyeyi içermektedir. Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları için Kanıta Dayalı Güçlendirme Ölçütleri Eşitliği (EMERGE). Kadınların ekonomik güçlenmesi de dahil olmak üzere toplumsal cinsiyet eşitliği ve güçlenmesine ilişkin anket ölçümlerinin açık erişimli bir deposu Örneğin ücretsiz bakım/iş, kadınların ekonomik aktörlüğü, toplumsal cinsiyet normları, kadın emeği, finansal içerme, girişim ve girişimcilik, eğitim, ücretli iş ve kaynaklar üzerinde kontrol, kaynaklara erişim, dijital içerme. IUCN Toplumsal Cinsiyet ve Çevre Kaynak Merkezi'nin Çevre Toplumsal Cinsiyet Bilgileri (EGI), çevre ve iklim alanlarında toplumsal cinsiyete duyarlı programlama ve politikaları desteklemek için veri boşluklarını doldurmaktadır. Data2X'in Toplumsal Cinsiyet Verilerinin Durumu, küresel ilerlemeyi vurgulamakta ve toplumsal cinsiyet verilerine yatırım yapılmasını ve bu konuda harekete geçilmesini teşvik etmektedir. WEDO'nun Toplumsal Cinsiyet İklim İzleyicisi Uygulaması: toplumsal cinsiyet ve iklim değişikliği ile ilgili politikalar, yetkiler, araştırmalar, kararlar ve eylemler hakkında bilgi.

	UN Women'in Making Every Woman and Girl Count girişimi, politika ve karar alma süreçlerine bilgi sağlamak amacıyla toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konusunda doğru bilgiyi destekler
TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI POLİTİKA	
Kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesini iklim politikası ve eyleminin merkezine yerleştiren Lima Toplumsal Cinsiyet Çalışma Programı ve Toplumsal Cinsiyet Eylem Planı'nın profilini yükseltmek ve tam olarak uygulamak. LWPG, "iklim politikasının toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde uygulanmasının, Tarafların kararlılıklarını artırmalarının yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliğini, işgücünün adil geçişini ve insana yakışır iş ve kaliteli işlerin yaratılmasını sağlayabileceğini" belirtmektedir (UNFCCC, 2019, s2). Yeni kanıtlar, GAP'ın toplumsal cinsiyet duyarlılığının entegrasyonunu ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin güç, kaynaklar, insan hakları ve kurumlar üzerindeki eşitsiz erişim ve kontrolle ilgili olarak daha iyi anlaşılmasını sağladığını göstermektedir.	NDC Partnership'in Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar Eylem Geliştirilmesi Uygulama KılavuzuPlanlarının, toplumsal cinsiyete ilişkin hususların ulusal iklim değişikliği planlaması ve yatırım fırsatlarına entegre edilmesine yönelik kapsayıcı bir çerçeve sunmaktadır. İklim Değişikliği Toplumsal Cinsiyet Eylem Planları, ülkelerin NDC'leri ile uyumlu, toplumsal cinsiyete duyarlı iklim çözümleri için ulusal hedefleri belirler. Ulusal politika bağlamı analizine ve kadın örgütleri, toplumsal cinsiyet uzmanları ve iklim değişikliği karar vericileri ve uygulayıcıları arasında karşılıklı kapasite geliştirmeye dayanan metodoloji, toplumsal cinsiyete duyarlı iklim faaliyetlerinin birlikte oluşturulmasına yol açan toplumsal cinsiyet boşluklarının ve fırsatlarının belirlenmesine yardımcı olur.
TOPLUMSAL CİNSİYET AÇISINDAN AKILLI VE ADİL İKLİM FİNANSMANI	
Toplumsal cinsiyete duyarlı ve adil iklim finansmanını ilerletmek. Toplumsal cinsiyete duyarlı ve adil iklim finansmanı, mevcut iklim fonları aracılığıyla, çok taraflı kalkınma bankası ve uluslararası finans kurumu uygulamaları ve önceliklerinin reformunda ve Yeni Kolektif HedefSayısallaştırılmışHerkes için Küresel Erken Uyarı Sistemi., yeni Küresel HedefiUyum , Sürdürülebilir Dönüşüm için Gıda ve Tarım Girişimi ve gibi yeni girişimlerin uygulanmasında geliştirilebilir Kanıtlar, iklim finansmanı ve toplumsal cinsiyet merkezli yatırımların giderek arttığını göstermektedir. yatırımda ön saflarda yer alan, yeterince temsil edilmeyen ve yetersiz hizmet alan topluluklar.	2X Global, finansmanı .Kapsayıcı ve toplumsal cinsiyete duyarlı iklim için bir rehber geliştirmiştir İklim toplumsal cinsiyet entegrasyonunun güçlendirilmesine finansmanı projelerinde ilişkin CDKN ve WEDO kılavuzu, savunuculuk ve eylemi bilgilendirmek için örnekler, kaynaklar ve öneriler içermektedir.
PROGRAMLAMA	
TOPLUMSAL CİNSİYETE ÖZGÜ KISITLAMALARI VE KOLAYLAŞTIRICILARI ELE ALMAK	
İklim süreçlerinde ve iş dünyasında kadınların liderliğini teşvik etmek.	İklim Eylemine Öncülük Eden Kadınlar Eylem Araç Kiti için Özel sektör ve diğer kurumlar için toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımın nasıl uygulanacağına dair bir rehber iklim eylemi.

Kadınların katılımına yönelik daha politika taahhüdüne rağmen, UNFCCC COP'taki kadın delegelerin ve IPCC raporlarında yer alan bilim insanlarının oranı düşük kalmaktadır. Bölgesel düzeyde, kadınların Afrika'da iklim değişikliği ile ilgili kararlar üzerindeki etkisi artmaktadır, ancak engeller devam etmektedir. İş dünyasında, kadınların liderliğinin iklim inovasyonunu güçlendirdiğine ve iklim sonuçlarını iyileştirdiğine dair kanıtlar güçlüdür ve artmaktadır.	<u>Çevrimiçi kurs: iklim eyleminde kadın liderliği için becerilerin geliştirilmesi.</u> Kadınları ve kız çocuklarını liderlik becerilerini güçlendirmek için güçlendirmeyi ve onlara ilham vermeyi amaçlayan bir Women4Climate çevrimiçi kursu. <u>Afet ve iklim kadın liderliğinin değerlendirilmesi Kadınların</u> direncinde:katılımını, kolektif etkilme ve savunuculuğunu, ortaklıkları mümkün kılmayı, liderliği destekleme kapasitesini ve finansmanı ölçerek ulusal, ulus altı veya kurumsal düzeyde kadın liderliğini değerlendirmek için bir araç.
Kadın örgütlerini ve Yerli topluluklardan kadınları iklim süreçlerine edin. Özellikle kadın örgütlerinin katılımına ilişkin yeni kanıtlar bulunamamıştır. Bununla birlikte, etkili iklim değişikliği eylemlerinin tasarlanmasında yerli bilginin önemine ilişkin kanıtlar giderek artmaktadır. Yerli bilgi sistemleri, özellikle Afrika ve Asya yerli topluluklarında iklim değişikliğine uyuma halihazırda katkıda bulunmaktadır. Yerli topluluklarla işbirliği ve bilginin ortak üretimi, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımına yönelik ekonomik geçişleri destekleyebilir, çeşitli yerel ekonomiler ve potansiyel olarak şiddet ve çatışmayı azaltmak.	<u>Dünya Bankası Yerli Bilgi Araç Kiti</u>, hükümet ve donör kuruluşlardaki karar vericilere topluluktan topluluğa bilgi alışverişi kavramına genel bir bakış ve bunların kullanımına yönelik pratik yaklaşımlar sunmaktadır. İklim değişikliği değerlendirmesi ve adaptasyonu için Yerli bilgisi de dahil olmak üzere Yerli Bilgisine <u>ilişkin UNESCO kaynakları.</u>
Kuralları değiştirin ve kadınlara engel oluşturan sosyal normlara meydan okuyun ekonomik güçlendirme ve iklim esnekliği. Yeni kanıtlar, kadınların siyasi olarak güçlendirilmesinin iklim değişikliğine karşı kırılganlığı azalttığını göstermektedir. Kesişen kimlikler, kadınların iklim değişikliğine uyum programlarına katılımını şekillendirmekte; kast, din ve sosyo-ekonomik statü farklı kadınların deneyimlerini etkilemektedir. Yasal engellerin kaldırılması, toplumsal cinsiyet eşitliğini destekleyen ve kadınların ekonomik katılımlarını artırmalarını teşvik eden yasal reformlarla tamamlanabilir. Mevcut ekonomik sistem iklim ve eşitsizlik krizlerine yol açmakta ve düşük karbonlu bakım ekonomisini göz ardı etmektedir. Azaltım ve uyum stratejileri biyofiziksel çevreye ve teknik düzeltmelere öncelik verme eğilimindeyken, ücretsiz bakım emeğini de göz ardı etmektedir. İklim değişikliği ve GBV arasındaki bağlantılara ilişkin kanıtlar giderek artmaktadır.	<u>Bakım ekonomisine katılım:</u> GenderSmart & 2X İşbirliği Bakım Ekonomisi Çalışma Grubu 16, yatırımcılar, işverenler ve kurumsal aktörler için bakım ekonomisi ve bakım ekonomisine neden ve nasıl yatırım yapılacağı hakkında iki rehber hazırlamıştır. <u>İklim değişikliği ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet: bağlantılar nelerdir?</u> Bu GBV AoR öğrenme özeti, iklim değişikliği ve GBV arasındaki bağlantıları, iklim değişikliğini ele almaya yönelik küresel taahhütleri ve çabaları ve bu çabaların GBV'ye ve insani yardım sistemi içindeki çerçevelere / yaklaşımlara ne ölçüde entegre olduğunu açıklamaktadır. <u>Kesişimsellik kaynak rehberi ve araç kiti:</u> BM Kadın Birimi ve Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Ortaklığı tarafından yürütülen ve kuruluşlara, bireysel uygulayıcılara ve uzmanlara politika ve programlarda kesişimselliği ele almalarında yardımcı olmayı amaçlayan ortak bir girişimdir.

İNSANA YAKIŞIR İŞLERE ERIŞİM VE İŞLE İLGİLİ KARARLAR ÜZERİNDE KONTROL

Kadınların yeşil sektörlerde ve net sıfıra geçişte insana yakışır işlere sahip olmasını sağlayın.

Kadınlar hala en düşük ücretli ve kayıt dışı işlerde aşırı temsil edilmekte ve yeşil işlere sahip olma olasılıkları daha düşüktür. Afrika'dan elde edilen kanıtlar, kadınların birçok sektörde yeşil işlere erişmek için iyi bir konumda olmalarına rağmen, katılımlarının kötü çalışma koşulları, düşük ücret ve düşük istikrara sahip işler yaratacak sektörlerde daha yüksek ve yeşil işler yaratacak sektörlerde daha düşük olduğunu ortaya koymuştur.

'iyi' yeşil işler. Politika müdahalelerine ihtiyaç vardır.

Kadınlar ve net sıfır ekonomi: sahip işletmeler için bir geçiş araç kitiWOW

programı tarafından [küresel tedarik zincirlerine](#), şirketlere kapsam 3 emisyonlarını nasıl azaltabilecekleri ve aynı zamanda daha fazla kadını ekonomik olarak nasıl güçlendirebilecekleri konusunda rehberlik etmekte ve cinsiyet açısından adil bir net sıfır stratejisine yönelik pratik adımları içermektedir.

Risklerden Ödüllere: iklim değişikliğinin kadınlar üzerindeki etkilerinin üstesinden gelinmesiWOW programı tarafından [tarımsal tedarik](#) zincirlerinde

Kadınların tarım ve bahçecilik sektörlerinde yeşil işlere erişiminin nasıl desteklenebileceğine ilişkin yanıtlar ve öneriler.

Yeşil ekonomide kadın çalışanlar için eğitim ve becerilerin geliştirilmesi.

Kadınlara yönelik eğitim ve öğretim, yeşil beceri eksikliklerini giderebilir ve kadınların net sıfıra yeni ve değişen insana yakışır işlerden faydalanmasını sağlayabilir. OECD ülkelerinden elde edilen yeni kanıtlar, yeşil işlerin daha yüksek oranda olduğu bölgelerin, bölgedeki bilimsel, teknik ve bilgi faaliyetlerinin daha yüksek payı ve yüksek öğrenim görmüş nüfusun daha yüksek payı ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Müdahalelerin sosyal normları dikkate alması ve işyerinde kadınlara yönelik şiddeti ele alması gerekmektedir.

ILO, [Etiyopya'da Daha Yeşil Bir Gelecek için Beceriler konulu üç günlük bir eğitim](#)

düzenledi. Katılımcılar çevresel sürdürülebilirlik ve insana yakışır iş, beceri değişimi için itici güçler, istihdam ve yeşil ekonomi ve yeşil işler için beceri gelişimini artırmada sosyal diyalogun rolünü tartıştılar.

[Remote Energy](#) ortakları, kadınlar için güneş enerjisi eğitim programları sağlamaktadır. Buna teknik beceriler, mentorluk ve ağ oluşturma fırsatları da dahildir.

Palau'da [FAO Sürdürülebilir Turizm Değer Zinciri programı](#), kadın üreticilerin geçim kaynaklarını iyileştirmeye odaklanırken, Palau'nun mirasını korumadaki rollerini de teşvik etmektedir.

Yeşil ekonomide ve net sıfıra geçişte kadın yenilikçileri ve girişimcileri destekleyin.

Hali hazırda kullanılmayan bir pazar olarak kalan yeşil sektörlerdeki kadın liderliğindeki start-up'ların desteklenmesine yönelik artan bir ivme söz konusudur. Buna karbon piyasaları ve ekosistem hizmetleri için ödeme de dahildir. Satın alma reformları ve iş koçluğu gibi politika ve programatik müdahalelerin de kadın iklim girişimcilerini nasıl destekleyebileceğine dair kanıtlar ortaya çıkmaktadır.

[WeClim Equally: İklim programları için cinsiyete el kitabı](#), toplumsal duyarlı iklim inkübatörleri ve hızlandırıcılarına toplumsal cinsiyet bakış açısını programlarına ve organizasyonlarına entegre etme konusunda rehberlik etmektedir.

[2X Climate Finance Taskforce Toolkit on Gender-smart climate finance](#), yatırımcıların ve fon yöneticilerinin toplumsal cinsiyete duyarlı iklim yatırımlarını, riskleri ve fırsatları nasıl belirleyip önceliklendirebileceklerini açıklamakta ve vaka çalışmalarını içermektedir.

EKONOMİK VARLIKLARA ERIŞİM VE BUNLAR ÜZERİNDE KONTROL

Kadınların doğal ve toplumsal varlıklara erişiminin ve bu varlıklar üzerinde kontrol sahibi olmasının sağlanması.

Dünya Bankası'nın [Toplumsal Cinsiyetin Arazi Projelerine Entegre Edilmesi Araç Kiti](#), kadınların arazi haklarını kullanmalarının önündeki yasal, sosyal ve yapısal engellerin aşılması için stratejiler geliştirilmesine yardımcı olmakta ve iyi uygulamaları göstermektedir.

Kadınların arazi haklarına yönelik yasal koruma düşüktür ve daha yüksek düzeyde yasal korumaya sahip ülkelerde bile kadınların arazi haklarına uygulamada saygı gösterilmesini sağlamak ek çabalara ihtiyaç vardır. Yerli haklarının ve arazi kullanımının güvence altına alınmasının çevreyi korumanın etkili bir yolu olduğuna dair daha fazla kanıt ortaya çıkmıştır. Yerli kadınların artık daha güvenli arazi kullanım hakkına veya arazi yönetiminde karar alma gücüne sahip olup olmadıklarını gösteren çok az kanıt mevcuttur.

Kadınların dijital teknolojiye erişimini ve bu teknoloji üzerinde kontrol sahibi olmasını sağlayın.

Tarımda çalışan kadınlar, tarımsal girdilere ve teknolojilere erkeklere kıyasla hâlâ önemli ölçüde daha az erişebilmektedir. Bu alanda çok az ilerleme kaydedilmiştir.

Kadınların dijital varlıklara erişimi, erkeklere kıyasla %7 daha az cep telefonu sahibi olma ve %16 daha az mobil internet kullanma olasılığı ile sınırlı kalmıştır.

Kadınların iklim şoklarına karşı dayanıklılığını artırın.

Nakit transferleri ve bayındırlık programları da dahil olmak üzere sosyal koruma programlarına iklim adaptasyonunun entegre edilmesi, iklim değişikliğine karşı dayanıklılığı artıracaktır. Toplumsal cinsiyet eşitliği uygulayıcıları ile sosyal koruma ve iklim konusunda çalışan aktörler arasında hala bir kopukluk vardır ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ele almak için iklime dayanıklılık hedeflerini entegre eden sosyal koruma programlarına ilişkin araştırmalar henüz yeni başlamaktadır.

[Uluslararası Arazi Koalisyonu \(ILC\) Kadınlar için Eşit Arazi Hakları Araç Kiti](#), arazi konusunda toplumsal cinsiyet adaletini sağlamaya yönelik on aracın altını çizmektedir: Alternatif raporlama, toplumsal cinsiyet değerlendirme kriterleri, katılımcı video yapımı, hukuki yardım, paralegal programlar, ortak arazi tapulama, eğitim ve savunuculuk, topluluk yasaları, ortak arazi sertifikaları için savunuculuk ve kadınların dahil edilmesi için savunuculuk.

Yerli [kadınların toprak hakları: Afrika'dan vaka çalışmaları](#), yerli kadınlar için güvenli toprak kullanımına yönelik başarılı stratejilerin ikili bir yaklaşım benimsediğini göstermektedir: hem yerli halkların geleneksel toprak kullanım rejimlerini resmi olarak tanımak hem de bu rejimlerin müzakere edilmesi ve uyarlanması için alan yaratmak. başta kadınlar olmak üzere tüm topluma fayda sağlamak için geleneksel rejimler.

[Wi-Agri agritech platformu](#), Batı Afrika'daki tarımsal değer zincirleri için, kadınların ihtiyaçlarını merkeze alarak küçük çiftçilere, ücretli işçilere, alıcılara, küçük işleme işletmelerine ve ihracatçılara finansal hizmetler, pazara erişim, iş eğitimi ve yayım hizmetleri sunan bir "tek durak noktası".

[Tarımsal Dijital Çözümlerle Kadınlara Ulaşmak ve Onları Güçlendirmek](#) [Tarımsal .Son Kilometrede](#), kadınların faaliyetlere katılımını artırmak için ortaya çıkan bazı iyi uygulamaları vurgulamaktadır dijitalleştirilmiş tarımsal değer zincirlerine katılım.

[Toplumsal cinsiyete duyarlı sosyal koruma ve iklim krizi konulu web semineri.](#)

Önde gelen panelistler, sosyal korumanın iklim değişikliğinin etkilerini nasıl ele aldığını ve politika ve programların toplumsal cinsiyete duyarlılığını ve yaşa uygunluğunu tartışıyor.

[Sosyal Koruma İklim Değişikliği ve Afet Riskinin Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği, cinsiyete Sektöründe](#) Karayipler'deki sosyal koruma sektöründe toplumsal dayalı iklim ve afet risklerini ve politika yapıcılar için toplumsal cinsiyete duyarlı afet dayanıklılığı fırsatlarını belirlemek için kesişimsel bir toplumsal cinsiyet analizi kullanır.

Referanslar

2X Challenge (2023) Toplumsal Cinsiyet ve İklim: 2X Yeşil, 2X Challenge
<https://www.2xchallenge.org/gender-and-climate-taskforce>

Ahmed, Z. (2020) *Küresel Gag Kuralının Benzeri Görülmemiş Genişlemesi: Hakların, Sağlığın ve İfade Özgürlüğünün Çiğnenmesi*, Guttmacher Enstitüsü
<https://www.guttmacher.org/gpr/2020/04/unprecedented-expansion-global-gag-rule-trampling-rights-health-and-free-speech>

Altunbas Y., Gambacorta L., Reghezza A., ve Velliscig G. (2022). "İşgücü piyasasında cinsiyet çeşitliliği işyeri iklim değişikliğini hafifletir mi?". *Para ve Ekonomi Bölümü, Uluslararası Ödemeler Bankası*.
<https://www.bis.org/publ/work977.html>

Uluslararası Af Örgütü (2022) "Dünya Kadınlar Günü: Kadınlara saygıda dramatik bozulma kararlı bir şekilde tersine çevrilmelidir", *Uluslararası Af Örgütü*, 7^{inci} Mart 2022,
<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/03/international-womens-day-dramatic-deterioration-in-respect-for-womens-rights-and-gender-equality-must-be-decisively-reversed/>

Aspen Kalkınma Girişimcileri Ağı (ANDE) (2022) *Sahra Altı Afrika'da Toplumsal Cinsiyet ve İklim Odaklı Yatırımların Güçlendirilmesi: Aspen Kalkınma Girişimcileri Ağı, Ağa Han Vakfı, Global Affairs Canada ve Dünya Üniversite Hizmetleri tarafından hazırlanan bir Öğrenme Özeti*, https://andeglobal.org/wp-content/uploads/2022/12/ANDE-ACWE_Learning_Report-Nov2022-ENG-v5-1.pdf

Arora-Jonsson, S., Cohen, M. ve MacGregor, S. (2022) *Caring in a changing climate: İklim eyleminde bakım çalışmalarını merkeze almak*. Boston: Oxfam.
<https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/621353/rr-caring-in-a-changing-climate-230222-en.pdf;jsessionid=830DCC8E582C85597CCB14A9C5B09EC6?sequence=1>

Asongu, S.A., Messono, O.O. ve Guttemberg, K.T.J. (2022). 'Kadınların siyasi güçlenmesi ve iklim değişikliğine karşı kırılganlık: 169 ülkeden kanıtlar'. *Climatic Change* 174, 30.

Beasley, S. (2022) "1,7 milyar dolarlık COP 26 taahhüdünün yalnızca %7'si doğrudan Yerli gruplara gidiyor", *Devex* <https://www.devex.com/news/only-7-of-1-7b-cop-26-pledge-is-going-directly-to-indigenous-groups-104182>

Birchall, J. (2020) *Rollback on gender equality and women and girls' rights in international fora since 2016*, K4D Helpdesk Report 933. Brighton, Birleşik Krallık: Kalkınma Çalışmaları Enstitüsü.
<https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/15871/HDR%20933%20-%20Rollback%20of%20women%27s%20rights%20in%20international%20fora%20since%202016.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Brondízio, E.S. ve *Locally Based, Regional Manifested, and Globally Relevant: Yerli diğerleri*, (2021) *Doğa için ve Yerel Bilgi, Değerler ve Uygulamalar*. *Annual Review of Environment and Resources* 46:1, 481-509

Kabine Ofisi (2022) *COP26 Başkanlık Sonuçları* <https://www.gov.uk/government/publications/cop26-presidency-outcomes/cop26-presidency-sonuclar>

Calder, R., Rickard, S. Kalsi, K. (2020) *Measurement of Women's Economic Empowerment, WOW Rehberlik Notu No. 2*. Londra, Birleşik Krallık: WOW Yardım Masası

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/895765/Guidance-Measurement-Womans-Economic-Empowerment2.pdf

CARE International (2022) Making the green transition work for women, *CARE International*, <https://careclimatechange.org/care-report-making-the-green-transition-work-for-women/>

Center for International Environmental Law (CIEL), EarthRights International, FIAN International, Heinrich Böll Foundation Washington DC, IBON International, Indigenous Environmental Network (IEN) ve International Work Group for Indigenous Affairs (IWGIA). (2022) *NAP Küresel Ağı tarafından Birinci Küresel Durum Değerlendirmesine Sunum: Ulusal Uyum Planlarının (UUP) Formülasyonunun ve Uygulanmasının Geliştirilmesi*, UNFCCC <https://unfccc.int/documents/574279>

CGD (2021) *Sahra Altı Afrika'da Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Ekonomik Sonuçlar Paradoksu: Arazi Haklarının Rolü*[saharan-africa-role-land-rights.pdf](https://www.cgdev.org/sites/default/files/paradox-gender-equality-and-economic-outcomes-sub-RolüSaharan-africa-role-land-rights.pdf), Çalışma Belgesi 601, Küresel Kalkınma Merkezi, <https://www.cgdev.org/sites/default/files/paradox-gender-equality-and-economic-outcomes-sub->

Chestney (2022) 'Global carbon markets value surged to record \$851 bln [last year](https://www.reuters.com/business/energy/global-carbon-markets-value-surged-record-851-bl/)[last year](https://www.reuters.com/business/energy/global-carbon-markets-value-surged-record-851-bl/)-[refinitiv-2022-01-31/](https://www.reuters.com/business/energy/global-carbon-markets-value-surged-record-851-bl/)', Refinitiv [https://www.reuters.com/business/energy/global-carbon-markets-value-surged-record-851-bl-](https://www.reuters.com/business/energy/global-carbon-markets-value-surged-record-851-bl/)

Christopherson Puh, K.M., Yiadom, A., Johnson, J., Fernando, F., Yazid, Y. ve Thiemann, C. (2022) 'Kadınların Ekonomik Olarak Güçlenmesinin Önündeki Yasal Engellerle Mücadele', IMF Çalışma Belgesi 22/37. *Uluslararası Para Fonu*, <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2022/02/18/Tackling-Legal-Impediments-to-Womens-Economic-Empowerment-513392>

İklim ve Kalkınma Bilgi Ağı (CDKN) ve ODI (2022) Kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi - düşük karbon planları ve eylemlerinde eksik parça: Bir Politika Özeti. CDKN ve GLOW. <https://odi.org/en/publications/womens-economic-empowerment-the-missing-piece-in-low-carbon-plans-and-actions/>

ClimateLinks (2023) *İklim Cinsiyet Eşitliği Fonu GEF*, <https://www.climatelinks.org/climate-gender-equity-fund>

Clugston, N., Brown, G., Garbarino, S. ve Kidder, T. (yakında çıkacak) Investing in and addressing unpaid care and domestic work: the missing component of equitable development, *WOW Helpdesk*

Constantino, S. M. ve diğerleri (2022). Değişimi ölçeklendirmek: İklim eylemi için sosyal normlardan yararlanmaya yönelik eleştirel bir inceleme ve pratik rehber. *Psychological Science in the Public Interest*, [s. l.], c. 23, n. 2, s. 50- 97.

X Data2X, IISD ve WEDO (2022) *Toplumsal Cinsiyet Verileri İklim Adaletinin Temelini Oluşturmalıdır: Politika Özeti*. <https://data2x.org/wp-content/uploads/2022/11/Bedrock-of-Climate-Justice-Brief-Final-221104.pdf>

Deininger, F., Woodhouse, A., Kuriakose, AT., Gren, A. ve Liaqat, S. (2023). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İklim Eyleminin Merkezine*. Dünya Bankası Grubu Toplumsal Cinsiyet Tematik Politika Notları Serisi; Sorunlar ve Uygulama Notu. Dünya Bankası, Washington, DC. <https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/c10857ba-05d7-4d96-b1ad-06105dcc42f9>

Desai, B. H., & Mandal, M. (2021). Kadınlara yönelik cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin artmasında iklim değişikliğinin rolü: Uluslararası hukuk için yeni bir meydan okuma. *Environmental Policy and Law*, 51(3), 137-157. <https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/>

D'Ignazio, C., & Klein, L. (2020). *Veri Feminizmi*. MIT Press.

Diski, R. (2022). Yeşil ve Şefkatli Bir Ekonomi Final Raporu: Birleşik Krallık Feminist Yeşil Yeni Düzen Raporu, *Women's Budget Group*. [org.uk/wp-content/uploads/2022/11/A-Green-and-Caring-Economy-Report-FINAL.pdf](https://www.org.uk/wp-content/uploads/2022/11/A-Green-and-Caring-Economy-Report-FINAL.pdf)

Erman, E., De Vries, S., Thies, S., Kayenat, K., Mirai, M. (2021). Afet Riski ve Direncinin Toplumsal Cinsiyet Boyutları: Mevcut Kanıtlar. Washington, D.C.: Dünya Bankası Grubu. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/35202>

Fangen, K. ve Skjelsbaek, I. (2021) Editoryal: toplumsal cinsiyet ve aşırı sağ üzerine özel sayı, *Politics, Religion & Ideology*, Cilt 21, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21567689.2020.1851866>

FAO (2023) Tarımsal gıda sistemlerinde kadınların durumu, *Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü*, <https://www.fao.org/documents/card/en?details=cc5343en>

FAO ve FILAC (2021) Yerli ve kabile halkları tarafından orman yönetimi. Latin Amerika ve Karayipler'de iklim eylemi için bir fırsat, *Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü* <https://www.fao.org/documents/card/en/c/cb2953en>

FCDO (2023) *Uluslararası Kadın ve Kız Çocukları Stratejisi 2023-2030*, Birleşik Krallık Dışişleri, Milletler Topluluğu ve Kalkınma Ofisi, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1141525/international-women-and-girls-strategy-2023-2030.pdf

FCDO ve UNICEF (2021) Toplumsal cinsiyete duyarlı sosyal korumanın iklim kriziyle ne ilgisi var? UNICEF <https://www.unicef-irc.org/files/documents/d-4211-gender-transformative-social-protection-climate-change-FCDO-webinar-summary.pdf>

Freedom House (2022) *Freedom in the World 2022: The Global Expansion of Authoritarian Rule*, Freedom House <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2022/global-expansion-authoritarian-rule>

Gambacorta L., Pancotto L., Reghezza A. ve Spaggiari M. (2022). "Banka yönetim kurullarında cinsiyet çeşitliliği ve yeşil kredilendirme". Para ve Ekonomi Bölümü, Uluslararası Ödemeler Bankası. <https://www.bis.org/publ/work1044.pdf>

Gay-Antaki, M. ve Liverman, D. (2018). 'İklim biliminde kadınlar için iklim: Kadın bilim insanları ve Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'. *PNAS Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, v. 115, n. 9, p. 2060-2065.

GBV AoR Yardım Masası (2021) İklim değişikliği ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet: Bağlantılar nelerdir? GBV AoR Yardım Masası, <https://gbvaor.net/sites/default/files/2021-03/gbv-aor-helpdesk-climate-change-gbv-19032021.pdf>

Global Witness (2022) Decades of Defiance: Dünya çapında arazi ve çevre aktivizmini raporlamanın on yılı, *Global Witness*. <https://www.globalwitness.org/en/campaigns/environmental-activists/decade-defiance/>

Greenfield, P. (2023) "Revealed: more than 90% of rainforest carbon offsets by biggest certifier [are worthlessprovider-worthless-verra-aoe](https://www.theguardian.com/environment/2023/jan/18/revealed-forest-carbon-offsets-biggest-worthlessprovider-worthless-verra-aoe), analysis shows", *The Guardian* <https://www.theguardian.com/environment/2023/jan/18/revealed-forest-carbon-offsets-biggest-worthlessprovider-worthless-verra-aoe>

GSMA (2022) The Mobile Gender Gap Report 2022, GSMA <https://www.gsma.com/r/gender-gap>

HM Hükümeti (2021) Birleşik Krallık Uluslararası İklim Finansmanı: Birleşik Krallık Hükümetinin dayanıklılık oluşturma ve geçişi hızlandırma taahhüdü. HM Hükümeti. <https://www.gov.uk/guidance/international-climate-finance>

IC-VCN (2023) <https://icvcm.org/the-core-carbon-principles/>

Uluslararası Enerji Ajansı (2022) Dünya Enerji Görünümü 2022. Uluslararası Enerji Ajansı

IMF (2022) Dünya Ekonomik Görünümü: Hayat Pahalılığı Kriziyle Mücadele, Uluslararası Para Fonu <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/10/11/world-economic-outlook-ekim-2022>

Institute for Women's Policy Research (IWPR) (2021) "She-flation"? Enflasyondaki Artış Kadınlar İçin Ne Anlama Gelebilir, Kadın Politikaları Araştırma Enstitüsü <https://iwpr.org/media/in-the-lead/she-flation-what-the-rise-in-inflation-might-mean-for-women/#:~:text=For%20women%2C%20high%20inflation%20exacerbates,decreased%20along%20with%20their%20earnings.>

IPCC (2023) AR6 Sentez Raporu: İklim Değişikliği 2023, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-cycle/>

Jenkins, O. ve Hearle, C. (2023) Kadınların Ekonomik Güçlenme Etkenleri: 2016'daki BM Üst Düzey Panelinden bu yana kaydedilen ilerlemeye ilişkin bir kanıt incelemesi, Kadınlar için İş ve Fırsatlar Yardım Masası, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1153670/Womens_Economic_empowerment_drivers.pdf

Jordan, J.C., Abhilashi, R. ve Shaheen, A. (2021) İklim riski toplumsal cinsiyete duyarlı sosyal koruma: Uttar Pradesh, Rajasthan ve Madhya Pradesh, Hindistan'da bir çalışma. <https://www.iiied.org/sites/default/files/pdfs/2021-11/20456IIED.pdf>

Kovaleva M., Leal Filho W., Borgemeister C., Kalungu J.W. (2022) Understanding Needs Potentials for Gender-Balanced Empowerment and Leadership in Climate Change Adaptation and Mitigation in Africa. *Sürdürülebilirlik*. 14(15):9410. <https://doi.org/10.3390/su14159410>

Kreuzer, C. ve Priberny, C. (2022) 'To green or not to green: Yönetim kurulu özelliklerinin karbon emisyonları üzerindeki etkisi', *Finance Research Letters*, Cilt 49.

LinkedIn (2022) Küresel Yeşil Beceriler Raporu 2022, LinkedIn <https://economicgraph.linkedin.com/en-us/research/global-green-skills-report>

Livingstone, D. ve Jenkins, O. (2021) Kadınların Ekonomik Güçlendirilmesi ve İklim Değişikliği: A Primer, *Work and Opportunities for Women Helpdesk*, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/980912/Guidance3-WEE-Climate-Change-Primer.pdf

Mbah, M., Ajaps, S., Molthan-Hill, P. (2021) Gelişmekte Olan Dünya Bağlamlarında İklim Değişikliğine Uyuma Yönelik Yerli Bilgi Sistemlerinin Yaygınlaştırılmasına İlişkin Sistemik Bir İnceleme: İklim Değişikliği Eğitimi için Çıkarımlar. *Sürdürülebilirlik*. 13, 4811. <https://doi.org/10.3390/su13094811>

McKinsey (2021). A blueprint for [scaling voluntary carbon markets to meet the climate challenge](https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/a-blueprint-for-scaling-voluntary-carbon-markets-to-meet-the-climate-challenge), McKinsey, <https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/a-blueprint-for-scaling-voluntary-carbon-markets-to-meet-the-climate-challenge>

NAP Küresel Ağı (2022). *NAP Küresel Ağı tarafından Birinci Küresel Durum Değerlendirmesine Sunum: Ulusal Uyum Planlarının (UUP) Formülasyonunun ve Uygulanmasının Geliştirilmesi*. NAP Küresel Ağı.

Nesbitt-Ahmed, Z. (2023) Applying lessons from gender-integrated [social protection to disaster risk from-gender-integrated-social-protection-to-disaster-risk-finance](https://www.disasterprotection.org/blogs/applying-lessons-)finance, *Centre for Disaster Protection* <https://www.disasterprotection.org/blogs/applying-lessons->

OECD (2023) İş Yaratma ve Yerel Ekonomik Kalkınma 2023: Büyük Yeşil Uçuruma Köprü Kurmak, https://www.oecd-ilibrary.org/employment/job-creation-and-local-economic-development-2023_21db61c1-tr

OECD/ILO/CAWTAR (2020), *Changing Laws and Breaking Barriers for Women's Economic Empowerment in Egypt, Jordan, Morocco and Tunisia*, Competitiveness and Private Sector Development, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/ac780735-en>.

OHCHR (2022) "Devletler yerli kadınlar için liderlik rolleri sağlamalıdır: BM uzmanları", *Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği*, <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/08/states-must-ensure-leadership-roles-indigenous-women-un-experts>

Phillips ve Jenkins (2022) Integrating a Gender Lens in Voluntary Carbon Markets: Cilt II, *ASEAN LCEP*, <https://www.sddirect.org.uk/sites/default/files/2022-11/ASEAN%20Integrating%20gender%20into%20VCMs%20-%20Volume%20II%20-%20FINAL.pdf>

PwC (2022) "ESG odaklı kurumsal yatırımların 2026'da %84 artışla 33,9 trilyon ABD dolarına ulaşarak yönetim altındaki varlıkların %21,5'ini oluşturması bekleniyor", *PwC* <https://www.pwc.com/gx/en/news-room/press-releases/2022/awm-revolution-2022-report.html>

Rafiq, S. (2022) "What Sri Lanka's economic crisis looks like for women", *The New Humanitarian* <https://www.thenewhumanitarian.org/photo-feature/2022/09/13/Sri-Lanka-economic-crisis-women-workers-inflation-wages>

Ranjitkar, P. ve Haukanes, H. (2022) Nepal'de İklim Değişikliğine Uyum Programlarına Katılım: Kesişimsel Bir Çalışma, *Kalkınma Çalışmaları Forumu*, 49:2, 155-74, DOI: [10.1080/08039410.2022.2069594](https://doi.org/10.1080/08039410.2022.2069594)

Rjiba, H. ve Thavaharan, T. (2022). 'Yönetim kurullarında kadın temsili ve karbon emisyonları: Uluslararası kanıtlar'. *Finans Araştırma Mektupları*. Cilt 49.

Rodrigues M. (2022). İklim değişikliği cinsiyete dayalı şiddeti nasıl artırabilir? *Nature*.

S&P Global (2020) [How insights/articles/how-gender-fits-into-esg](https://www.spglobal.com/en/research-)Gender Fits into ESG?, *S&P Global* <https://www.spglobal.com/en/research->

Saldinger, A. (2022) Bracing for global impact as Roe v. Wade abortion [decision overturneddecision-overturned-103464](https://www.devex.com/news/bracing-for-global-impact-as-roe-v-wade-abortion-), *Devex*, 24th June 2022 <https://www.devex.com/news/bracing-for-global-impact-as-roe-v-wade-abortion->

Sato, M., Gostlow, G., Higham, C., Setzer, J. ve Venmans, F. (2023) *İklim davalarının firma değeri üzerindeki etkileri*. Centre for Climate Change Economics and Policy Working Paper 421/Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment Working Paper 397. Londra: London School of Economics and Political Science.

Setzer J., ve Higham C. (2022). *İklim Değişikliği Davalarında Küresel Eğilimler: 2022 Anlık Görüntüsü*. Londra: Grantham İklim Değişikliği ve Çevre Araştırma Enstitüsü ve İklim Değişikliği Ekonomisi ve Politikası Merkezi, London School of Economics and Political Science.

Stevenson, G. ve Bortes, C. (2021) Kadınlar ve Net Sıfır ekonomisi: Hazır giyim, tarım ve enerji tedarik zincirlerindeki değişikliklere ilişkin bir brifing, *Kadınlar için İş ve Fırsatlar Yardım Masası* https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/980198/Guidance3-Women--Net-Zero-Economy-Briefing1.pdf

Subramanian, R. ve Wayth, H. (2021) *Yönetim kurulu çeşitliliği iklim değişikliği konusunda kurumsal eylemi teşvik ediyor mu?* BoardReady ve A Bird's Eye View Ltd. https://abirdseyeview.global/diversity-and-climate-action/#_downloads

Theis, S., Lefore, N., Meinzen-Dick, R. & Bryan, E. (2018) Teknoloji benimsendikten sonra ne oluyor? Etiyopya, Gana ve Tanzanya'da küçük ölçekli sulama teknolojilerinin cinsiyete dayalı yönleri. *Tarım ve İnsani Değerler*, 35(3): 671–684. <https://doi.org/10.1007/s10460-018-9862-8>

Birleşik Krallık COP 26 (2021) Uluslararası alanda adil bir geçiş için koşulların desteklenmesi, <https://ukcop26.org/supporting-the-conditions-for-a-just-transition-internationally/>

UNDP (2022) Adil geçiş nedir? Ve neden önemlidir?, *UNDP* <https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/what-just-transition-and-why-it-important>

Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) (2022). *Emisyon Açığı Raporu 2022: Kapanan Pencere - İklim krizi toplumların hızla dönüştürülmesini gerektiriyor*. Nairobi. <https://www.unep.org/emissions-gap-report-2022>

UNFCCC (2019) *Toplumsal Cinsiyet ve İklim Değişikliği: Toplumsal cinsiyet üzerine geliştirilmiş Lima çalışma programı ve toplumsal cinsiyet eylem planı*. UNFCCC https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cp2019_L03E.pdf

BMİDÇS (2020) 2-15 Aralık 2019 tarihleri arasında Madrid'de düzenlenen yirmi beşinci oturumuna ilişkin *Taraflar Konferansı Raporu Ek Bölüm iki: Yirmi beşinci oturumunda Taraflar Konferansı tarafından alınan karar*. https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cp2019_13a01E.pdf adresinde mevcuttur.

UNFCCC (2022) *Karar -/CP.27 Toplumsal cinsiyet eylem planının uygulanmasının ara gözden geçirmesi*. Düzenlenmemiş ileri sürüm. <https://unfccc.int/documents/624406> adresinde mevcuttur [Erişim tarihi 03/04/2023].

UNHCR (2022) "Toplumsal Cinsiyet, Yerinden Edilme ve İklim Değişikliği". *UNHCR*, New York. <https://www.unhcr.org/5f21565b4.pdf>

UNICEF (2021) "Working with women and girls to centre gender equality in climate resilience", *UNICEF* <https://www.unicef.org/esa/media/10641/file/Gender-Equality-Climate-Resilience-Advocacy-Brief-2022.pdf>

BM Kadın Birimi (2022) Gölge Pandemiye Ölçmek: COVID-19 Sırasında Kadına Yönelik Şiddet, *BM Kadın Birimi* <https://data.unwomen.org/sites/default/files/documents/Publications/Measuring-shadow-pandemic.pdf>

BM Kadın Birimi (2020) Hint Okyanusu Kenarındaki mavi ekonomide balıkçılıkta kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi: Bir temel rapor. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/10/womens-economic-empowerment-in-the-indian-ocean-rim>

BM Kadın Birimi ve Afrika Kalkınma Bankası (AfDB) (2021) Afrika'da Kadınlar için Yeşil İşler, https://africa.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20Africa/Attachments/Publications/2021/11/20211206_UN%20Women_Green%20Jobs_report_ENG%20webpages.pdf

UN Women ve Unstereotype Alliance (2022) UN Women Yeni Çalışmasında Pandemi Sırasında Toplumsal Cinsiyet Rollerine Yönelik Tutumlarda Endişe Verici Gerileme Olduğunu Açıkladı, UN Women, <https://www.unwomen.org/en/news-stories/press-release/2022/06/un-women-reveals-concerning-regression-in-attitudes-towards-gender-roles-during-pandemic-in-new-study>

Vaitla, B. (2023). *Veri Devrimi'ne 'Devrim'i Geri Koymak: Dördüncü dalga feminizm, dijital veri kooperatifleri ve iktidarın anlamı*. Toplumsal Cinsiyet Veri Yenilikleri Serisi. Data 2x ve Aapti Enstitüsü.

Van Daalen, KR., Savić Kallesøe, S., Davey, F., Dada, S., Jung, L. ve Singh, L. (2022) Olağanüstü olaylar ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet: karma yöntemli bir sistematik inceleme. *Lancet Planetary Health*; [https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196\(22\)00088-2/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196(22)00088-2/fulltext)

WEDO (2022). *Kadınların BMİDÇS'ye Katılımı: 2022 Raporu*. WEDO

The Women's Budget Group ve Women's Environmental Network (2022) *A Green and Caring Economy: Nihai Rapor*. Kadın Bütçe Grubu. Dünya Bankası (2021) <https://www.thepmr.org/system/files/documents/Gender%20and%20carbon%20pricing%20discussion%20paper.pdf>

Dünya Ekonomik Forumu (WEF) (2022a) *Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu 2022*, Dünya Ekonomik Forumu <https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2022/digest>

Dünya Ekonomik Forumu (WEF) (2022b) *Enflasyon kadınları erkeklerden daha fazla etkiliyor. Sivil toplum yardımcı olabilir*, Dünya Ekonomik Forumu <https://www.weforum.org/agenda/2022/10/inflation-crisis-hits-women-harder/>

Dünya Gıda Programı (WFP) (2021) "İklim Krizi ve Yetersiz Beslenme: A case for acting now". https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000131581/download/?_ga=2.103849600.1891688317.1662474042-886457881.1660660754

Dünya Kaynakları Enstitüsü (WRI) *2023 IPCC İklim Değişikliği Raporundan 10 Büyük Bulgu*, WRI <https://www.wri.org/insights/2023-ipcc-ar6-synthesis-report-climate-change-findings>

Ek 1: BAE'nin COP28 için dört öncelikli alanı

Hafifletme

- Yenilenebilir enerji üretimini 2030 yılına kadar üç katına çıkararak 8 TW saatten 23 TW saate çıkarmak için çalışın.
- Düşük karbonlu hidrojen üretiminin iki katından fazla artırılarak, azaltılması zor sektörler için en az 180 milyon tona çıkarılması.
- Hızlandırılmış bir zaman diliminde tarım teknolojisine, daha akıllı su kullanımına ve gıda üretimine daha fazla yatırım yaparak gıda ve tarım sistemlerini dönüştürmek.
- Karbonsuzlaştırmayı hızlandırmak, metanı azaltmak ve hidrojeni yaygınlaştırmak için enerji sektörüyle birlikte çalışın.

Adaptasyon

- En hassas toplulukları ve en kritik sistemleri aşırı hava koşullarından ve biyoçeşitlilik kaybından koruyun.
- Yağmur ormanlarını koruyun ve kıyı şeritlerini koruyup doğal ekosistemleri muhafaza ederken güçlü karbon yutakları olarak işlev gören mangrovlar gibi doğa temelli çözümlere yatırım yapın.
- Küresel gıda sistemimizin, dünyanın dört bir yanındaki çiftçileri tehdit eden değişen hava koşullarına karşı dirençli olmasını sağlamak.
- Küresel Güney için uyum finansmanının 2025 yılına kadar iki katına çıkarılarak yıllık 40 milyar dolara çıkarılması.

Finans

- İklim finansmanını daha uygun fiyatlı ve erişilebilir hale getirin.
- Her imtiyazlı doların 2 veya 3 dolar değerinde özel sermaye ile eşleştirilmesini sağlayın.
- Çok taraflı kalkınma bankaları ve uluslararası finans kuruluşlarının kapsayıcı bir reforma tabi tutulması için uluslararası toplumdan gelen çağrıya yanıt verin.
- Bu süreci teşvik etmek amacıyla BAE, Dünya Bankası-IMF Kalkınma Komitesi'nin başkanı olarak proaktif, destekleyici ve kolaylaştırıcı bir rol oynamayı amaçlamaktadır.

Kayıp ve Hasar

- İklimle ilgili felaketlerden sonra en savunmasız kişilerin yeniden inşa edilmesine yardımcı olun.
- Uluslararası toplumla birlikte, Şarm El Şeyh'te kaydedilen ilerlemenin üzerine inşa ederek kayıp ve zarar fonunu tam olarak faaliyete geçirin.

Ek 2: Geliştirmeye yönelik orijinal fırsatlar İklim değişikliği eylemlerinde kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi

GENDER ACTION PLAN	RAISE AMBITION, ENHANCE GENDER EQUALITY, AND ENSURE A JUST TRANSITION OF THE WORKFORCE AND THE CREATION OF DECENT WORK AND QUALITY JOBS								
WEE	Address gender-specific constraints and enablers			Access to decent work and control over work-related decisions			Access to and control over economic assets		
OPPORTUNITIES	Use gender analysis to better understand context, intersectionality and power dynamics and design better climate change responses								
	Promote women's leadership in climate processes and in business	Engage women's organisations in climate processes	Change the rules and challenge social norms that create barriers to WEE and climate resilience	Ensure women get decent jobs in green sectors and the transition to net zero	Enhance education and skills for women workers in the green economy	Champion women innovators and entrepreneurs in the green economy and transition to net zero	Ensure women have access to and control over natural and communal assets	Ensure women have access to and control over digital technology	Build women's resilience to climate shocks
COP 26	ADAPTATION AND RESILIENCE NATURE-BASED SOLUTIONS ENERGY TRANSITION CLEAN ROAD TRANSPORT FINANCE								
	RACE TO ZERO RACE TO RESILIENCE NATIONAL ADAPTATION PLANS NATIONALLY DETERMINED CONTRIBUTIONS LONG-TERM LOW EMISSION DEVELOPMENT STRATEGIES								

Şekil 3: İklim değişikliği eylemlerinde kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesine yönelik fırsatlar (Livingstone ve Jenkins 2021)

WOW Yardım Masası raporları hakkında: WOW Yardım Masası, Birleşik Krallık Uluslararası Kalkınma Departmanı (FCDO) tarafından finanse edilmektedir. WOW Yardım Masası hizmetleri Kadınlar için İş ve Fırsatlar (WOW) Programı ittifakı tarafından sağlanmaktadır. Daha fazla talep veya soru için enquiry@WOWHelpdesk.org.uk adresinden iletişime geçebilirsiniz.

Önerilen atıf: Livingstone, D. ve Jenkins, O. (2023) Kadınların Ekonomik Güçlendirilmesi ve İklim Değişikliği: WOW Targeted Guidance 3 Primer için bir Güncelleme, *Kadınlar için İş ve Fırsatlar Yardım Masası*